

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

**HALKLA İLİŞKİLER BAĞLAMINDA ESNAFIN POLİSE YÖNELİK
ALGISI:
ŞAHİNBEY İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

MURTAZA KARAKUZULAR

Gaziantep, 2015

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

**HALKLA İLİŞKİLER BAĞLAMINDA ESNAFIN POLİSE YÖNELİK
ALGISI:
ŞAHİNBEY İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Murtaza KARAKUZULAR
Danışman: YRD. DOÇ. DR. ALİ KUYAKSİL

Gaziantep, 2015

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “*Halkla İlişkiler Bağlamında Esnafın Polise Yönelik Algısı: Şahinbey İlçesi Örneği*” başlıklı çalışmanın tarafımca, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım.

06/01/2015

Murtaza KARAKUZULAR

ÖZET

Yapmış olduğumuz çalışmada halkla ilişkiler bağlamında polis algısını etkileyen faktörler, esnafın polise olan bakış açısının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde 205 katılımcı üzerinde anket uygulanmıştır. Ankette polis ve polis hizmetlerine ilişkin 20 soru bulunmaktadır. Sorular 5'li Likert tipinde olup 1-5 arasında puanlanmıştır.

Çalışma sonucunda değişen polis-halk ilişkileri doğrultusunda polis imajının da hangi yönde olduğunu/olması gerektiğinin belirlenmesine yönelik önemli sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda büyük oranda esnafın polise güven duymasının, sevip-saymasının, desteklemesinin söz konusu olduğu görülmektedir. Bununla birlikte polisin genel imajını daha olumlu hala getirmek adına alınması gereken tedbirlerden veya gerçekleştirilmesi gereken değişikliklerden de bahsetmek olasıdır.

Anahtar Kelimeler: Polis, Algı, Halkla İlişkiler, Gaziantep, Şahinbey

ABSTRACT

PUBLIC RELATIONS IN THE CONTEXT OF POLICE PERCEPTIONS TOWARDS TRADESMEN: SAHİNBEY COUNTY CASE

In this study, it is aimed to determine the factors affecting the perception of the police in the context of public relations and the tradesmen perspective to the police. For this purpose a survey on 205 participants carried out in Gaziantep-Sahinbey. The survey contains 20 questions relating to the police and police services. The questions are 5-point Likert type and are scored from 1-5.

As a result of the study important results were obtained about which direction the police image should be intended for changing police-public relations. In the line with the assessment, it is seen that the public have confidence to the police and support the police. However, it is likely to tell about the changes that the police still bring a more positive overall image.

Key words: Police, Perception, Public Relations, Gaziantep, Sahinbey

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar DİZİNİ	vi
KISALTMALAR	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Katılımcıların Belirlenmesi	3
1.4. Araştırma Problemi	3
1.5. Araştırmanın Veri Toplama Araçları, İstatistiksel Analiz ve Güvenirliği	3
İKİNCİ BÖLÜM	4
2.1. Polisliğin Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Gelişimi	4
2.2. Türk Polis Teşkilatının Tarihsel Gelişimi	6
2.2.1. Eski Türk devletlerinde kolluk hizmetleri	6
2.2.2. Osmanlı İmparatorluğu döneminde kolluk hizmetleri	7
2.2.2.1. Birinci devre (1299-1453)	7
2.2.2.2. İkinci devre (1453 - 1826)	8
2.2.2.3. Üçüncü devre (1826 - 1846)	8
2.2.2.4. Dördüncü devre (1846 - 1909)	8
2.2.2.5. Beşinci devre (1909 – 1923)	9
2.2.3. Cumhuriyet döneminde polis hizmetleri	10
2.3. Türk Kamu Yönetimi'nde Polis	10
2.3.1. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde polisin yeri ve rolü	11
2.3.2. Yönetim yapısının polis davranışlarına etkisi	13
2.4. Türkiye'de Polisin Fonksiyonları	14
2.4.1. Polisin kamu düzenini sağlama fonksiyonu	15
2.4.2. Polisin devlet otoritesini sağlama fonksiyonu	15
2.4.3. Diğer fonksiyonlar	15
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	17
HALKLA İLİŞKİLER: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	17
3.1. Tanımı	17
3.2. Tarihsel Gelişimi	18
3.2.1. Halkla ilişkilerin dünyadaki gelişimi	19
3.2.2. Halkla ilişkilerin Türkiye'deki gelişimi	20
3.3. Halkla İlişkilerin Önemi	21
3.4. Halkla İlişkiler Süreci	22
3.4.1. Araştırma veya sorunu tanımlama	23
3.4.2. Planlama	23
3.4.3. Uygulama	23
3.4.4. Değerlendirme	23
3.5. Emniyet Teşkilatında Halkla İlişkiler	24
3.6. Polis-Halk İlişkileri	25
3.6.1. Polis-halk ilişkilerin amacı ve önemi	26
3.6.2. Kurum İçi Halkla İlişkiler	28

3.6.3. Kurum dışı halkla ilişkiler	29
3.6.3.1. İmaj	30
3.6.3.2. Broşür/İlan dağıtılması	31
3.6.3.3. Sergiler	31
3.6.3.4. Sempozyum, panel ve seminerler	31
3.6.3.5. Şikâyet, dilek ve öneri kutuları	31
3.6.3.6. Yarışmalar	32
3.6.3.7. Spor müsabakaları	32
3.6.3.8. Huzur toplantıları	32
3.6.3.9. Televizyon programları, açık oturum, ropörtaj	32
3.6.3.10. İnternet hizmetleri	33
3.6.3.11. Polis radyosu	33
3.6.3.12. Basın ve halkla ilişkiler	33
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	34
POLİS ALGISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	34
4.1. Algı Kavramı	34
4.2. Algı Çatışma ve Yanılgıları	34
4.3. Türkiye’de Devlet ve Polis Algısı	36
4.3.1. Devlet–devlet algısı	37
4.3.2. Polis–polis algısı	38
BEŞİNCİ BÖLÜM	39
ANKET BULGULARI	39
5.1. Katılımcıların Demografik Durumlarına İlişkin Bulgular	39
5.2. Algıya İlişkin Bulgular	41
SONUÇ VE ÖNERİLER	46
KAYNAKLAR	49
EK : Anket Örneği	55

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı.....	39
Tablo 2: Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı.....	39
Tablo 3: Katılımcıların aylık gelirine göre dağılımı	40
Tablo 4: Katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımı	40
Tablo 5: Polisin görev ve sorumluluklarıyla ilgili farkındalık.....	41
Tablo 6: Katılımcıların anketten elde ettikleri ortalama skorlar	41
Tablo 7: Katılımcıların polise ilişkin algıları boyutunda görüşlerinin cinsiyete göre karşılaştırması	42
Tablo 8: Katılımcıların polise ilişkin algıları boyutunda görüşlerinin yaşa göre karşılaştırması	43
Tablo 9: Katılımcıların polise ilişkin algıları boyutunda görüşlerinin eğitim durumuna göre karşılaştırması	43
Tablo 10: Katılımcıların polise ilişkin algıları boyutunda görüşlerinin gelir durumuna göre karşılaştırması	44

KISALTMALAR

DMK	: Devlet Memurları Kanunu
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
ETK	: Emniyet Teşkilatı Kanunu
GAHM	: Güvenlik Asayiş Hizmetleri Memnuniyet
KYAP	: Kamu Yönetimi Araştırma Projesi
MEHTAP	: Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi
PVST	: Polis Vazife ve Salahiyet Tüzüğü
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TUİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
YMA	: Yaşam Memnuniyet Anketi

1. GİRİŞ

İnsan sosyal bir varlık olup toplu halde yaşamaktadır. Bu durumun temel bir prensibi olarak insanın mutluluğu, refah düzeyinin yüksek olması ve güvenliğinin sağlanması gerekir. İnsan güvenliğinin ve emniyette olma duygusunun tesis edilebilmesi için farklı sistem ve yöntemler uygulanmaktadır. Çünkü sosyal hayat devamlı bir değişkenlik içerisinde. Sosyal bir varlık olan insanın toplumsal değerler ve kurullarla kuşatılmış olması sebebiyle hemen her toplumda insanların eylemleri sınırlandırılmış ve dolayısıyla da denetime tabi tutulmuştur. Bu durum toplu halde yaşamının mümkün olabilmesi için gerekli bir husustur. Bu düzeni tesis etmek için toplum farklı sosyal kontrol düzenekleri oluşturmuş bu kurulları da nesilden nesile aktarmıştır. Bununla birlikte kamu düzeninin sağlanması her zaman kolay ve mümkün olmamaktadır ki bu sebeple de toplumsal hayatın gelişme seviyesine göre güvenlik hizmeti toplumun işleyişi ve devamı açısından son derece büyük öneme sahiptir.

Kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlanması ve sürdürülmesinde meşru güç kullanma yetkisine sahip kurumsallaşmış yapılar ortaya çıkmıştır ki polislik bunların en önemlisidir. Polislik, kamu düzeninin sağlanmasına yönelik otoriteyi temsil eden, kamu düzeni ve asayişin tesisi ve korunması için meşru güç kullanma yetkisine sahip kurumsallaşmış bir yapıdır. Bu bağlamda toplumunun bir parçası ve onun ortak bir elemanıdır.

Tarihsel gelişime bakıldığında insanların güvenliği tesis için farklı isimler altında polis uygulamaları yaptığı, şehirleşme ve sanayileşme ile birlikte büyüdükçe de daha düzenli teşkilatlar kurarak günümüze kadar getirdiği görülmektedir. Günümüz dünyasında bilim ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler ve değişimler yaşanmakta buna bağlı olarak dünya sürekli olarak gelişmekte ve farklılaşmaktadır ki bu ortamda dünya şartlarına hızlı bir şekilde uyum sağlayabilen kurum ve kuruluşların yanı sıra devletler de aynı oranda gelişme sağlayabilmektedir. Bu bağlamda gelişmelere uzak kalan devletlerin, aynı zamanda içerisindeki kurum ve kuruluşların varlığını veya inandırıcılığını kaybetmeye başlaması kaçınılmaz bir gerçek olmaktadır.

Günümüzde gelişimine devam etmekte olan Emniyet Teşkilatı, güvenlik gibi kamuoyunda hassas bir hizmeti sunan önemli bir kamu kuruluşudur. Polisin tarihsel gelişimi de dikkate alınarak değerlendirildiğinde hizmet kalitesi her geçen gün artmakta, yurtiçi ve yurtdışında yapılan eğitim çalışmaları ile tüm teşkilat mensupları çağdaş ve modern eğitim alarak daha verimli hale gelmektedir. Emniyet Teşkilatı Kamu hukukunun ve yasaların Avrupa Birliği standartlarına uyum çalışmaları ekseninde vizyon ve misyonunu değişen şartlara göre uyarlamış, en hızlı uyum sağlayan kamu teşkilatları arasında önemli bir yer elde etmiştir.

Emniyet Teşkilatı'nın bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip edip uygulamasının yanı sıra başarı için halka ilişkiler kurması da son derece önem arz eden bir husustur. Günümüz dünyasında modern ve çağdaş polislik artık yakalanan suçlu oranıyla değil, halkla geliştirilen ilişkinin niteliği, halka verilen huzur ve güven ortamının devamlılığı ile suçu önleme hususunda halkın katılım oranı ile değerlendirilmekte ve halkın polise olan desteğinin seviyesine ve oranına dayanmaktadır.

Çok uzun bir geçmişe sahip olan Türk Emniyet Teşkilatı, verilen hizmet kalitesini artırarak, teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek, donanımını sürekli olarak yenileyerek, eğitimi modern çağa uygun hale getirerek, uygun personel seçimini gerçekleştirerek, yenilenen yasal düzenlemelere adapte olarak, dinamik bir kurum haline gelmiştir ki bu haliyle Cumhuriyet'in vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Yaşanan bu gelişmeler doğrultusunda Türk Polis Teşkilatı tüm dünyada giderek önem kazanan halkla ilişkilerin önemini de kavramış ve gereken desteği alabilmek için bütün projelerini devreye sokmuştur. Geçmiş yıllarda eleman yetiştirmek için Avrupa ve Amerika'ya polis gönderen teşkilat şimdilerde yabancı ülke polislerine kurs verir duruma gelmiştir.

Anketler 15.11.2013 ile 10.01.2014 tarihleri arasında Şahinbey ilçesinin en işlek caddeleri olan Mehmet Oğuz Göğüş Caddesi, Karagöz Caddesi, İnönü Caddesi, Gaziler Caddesi ve Mütercim Asım Caddesinde sokağı rahat görebilecek zeminde işyeri bulunan vatandaşlara uygulanmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Yapılan araştırmanın amacı son dönemde büyük önem kazanan halkla ilişkiler bağlamında polis teşkilatı tarafından Şahinbey ilçesinde yapılan uygulamaların, esnafın polis algısı üzerindeki etkisinin incelenmesidir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Bir kurumun başarılı bir şekilde işlerini yürütülmesi, hizmet verdiği kesimin desteğini yanına alması, böylece misyonuna ulaşması o kurumun hizmet verdiği kesim karşısındaki imajıyla alakalıdır. Türkiye'de genel olarak kamu hizmetlerinin toplum karşısında "yavaş", "bürokratik engeller", "bugün git, yarın gel" gibi toplumu soğutucu olumsuz imaja sahip olması, halka sorumlu olan ve halka hizmet için görevlendirilen kamu hizmetlerinin görevini başarılı bir şekilde gerçekleştirmemesine ve toplumun ona güveninin olmamasına ya da az olmasına yol açar.

Bu araştırma ile esnafın polis algısını belirleyerek, polis-halkla ilişkiler hususunda mevcut literatüre katkıda bulunulacağı düşünülmektedir. Esnafın, polisin yapmış olduğu uygulamalar hakkında ne düşündüğü, polisin imajını nasıl algıladığı ve esnafın polise olan güveninin nasıl olduğunun belirlenmesinin yanı sıra günümüzde son derece önemli hale gelen halkla ilişkiler faaliyetlerinin daha iyi bir şekilde uygulanmasının sağlanmasına yardımcı olunabilir.

1.3. Katılımcıların Belirlenmesi

Katılımcıların belirlenmesinde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma Gaziantep Şahinbey ilçesinde işyeri olan esnaflara uygulanmıştır. Ancak anket formu doldurulurken işlek caddeler üzerinde zemin katta bulunan iş yerleri tercih edilmiştir. Bunun sebebi ise zemin hizasındaki kişilerin caddelerde olan olayları ve polisin davranışlarını daha iyi gözlemleyebilecekleri düşüncesidir. Bu bağlama bu işyerlerinde sahip veya çalışan olarak bulunan kişilerce anket kağıdı doldurulmuştur. Çalışma süresince 40'ı kadın, 165'i erkek olmak üzere toplam 205 kişi ile görüşülmüştür. Anket uygulamaları önce kişilere ankete katılıp katılamayacağı sorulmuş, kabul edenlere anket kağıtları doldurulmak üzere bırakılmıştır. Daha sonraları dolduranlarınki toplanmıştır. Bu çalışmalar Aralık 2013 sonları ile Ocak 2014 sonları arasında yaklaşık bir ay sürmüştür.

1.4. Araştırma Problemi

Şahinbey ilçesinde faaliyet gösteren esnafın halkla ilişkiler bağlamında polise yönelik algısı nedir? sorusuna cevap aranarak, durum tespit edilmeye çalışılmıştır.

1.5. Araştırmanın Veri Toplama Araçları, İstatistiksel Analiz ve Güvenirliği

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Ankette, demografik özelliklerin yanı sıra halkın polis algısına yönelik 20+1 madde bulunmaktadır. Bu sorular özelliklerine göre üç kategoride toplanmışlardır. Bu kategoriler polisin uygulaması, polisin imajı ve polise olan güvendir. Uygulanan ankette her maddede 1- Tamamen katılıyorum, 2- Katılıyorum, 3- ararsızım, 4- Katılmıyorum ve 5- Hiç katılmıyorum ifadelerini içerecek şekilde derecelendirme yapılmış ve anketler bu derecelendirme üzerinden değerlendirilmiştir. Anket formlarıyla toplanan veriler, SPSS 16.0 paket programı yardımı ile bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler olarak dağılımlar, yüzde oranları, ortalamalar, standart sapmalar verilmiştir. Bununla birlikte sayısal olmayan değişkenlerin karşılaştırmasında Ki-Kare (Chi-Square Test) kullanılmıştır. Sayısal verilerin karşılaştırılmasında ise ikili değişkenler için

Bağımsız Değişkenler T testi (Independent Samples t-Test), çoklu değişkenler için ise Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA) kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar %95 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach Alfa katsayısı 0,659 olarak hesaplanmış olup bu sonuç anketin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Çalışma genel hatlarıyla 5 ana bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümü girişe aittir. Burada araştırmanın amacı, önemi, evreni, varsayımları ve veri toplama araçları hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde polislik ve polisliğin ortaya çıkışı kavramsal açıdan ele alınmıştır. Araştırmanın üçüncü bölümünde halkla ilişkiler kavramı ele alınmıştır. Dördüncü bölümde algı ve polis algısı kavramı incelenmiştir. Beşinci bölümde ise çalışma sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Çalışmaya 40'ı (%19,5) kadın, 165'i (%80,5) ise erkek olmak üzere toplam 205 kişi katılmıştır. Katılımcılardan 83'ü (%40,5) 18-25 yaş grubunda, 81'i (%39,5) 26-35 yaş grubunda, 33'ü (%16,1) 36-45 yaş grubunda, 8'i de (%3,9) 46 yaş ve üzerindedir.

İKİNCİ BÖLÜM

POLİSLİĞİN ORTAYA ÇIKIŞI, TARİHSEL GELİŞİMİ VE TÜRKİYE

2.1. Polisliğin Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Gelişimi

Tarih öncesi dönemlere bakılacak olursa toplumların geleneklere ve kurallara göre yönetildiği görülmekte olup bu kurallar toplum refahını korumak için kullanılmış ve suç olarak kabul edilen durumları yasaklamıştır. Suç olarak addedilen durumların işlenmesi halindeki çözüm ise “göze göz, dişe diş” mantığı ile yürütülmüştür. Suç işleyenlere karşı verilecek olan cezaya suça maruz kalan kurbanın kendisi yahut yakınları karar vermekte idi.

Eski Yunan’da herkesin kendi yasalarını uygulamaktan sorumlu olduğu, polis gücünün demokrasiye aykırı olduğu tartışılmıştır. Çağın gereklerine göre toplumlar da gelişme göstermiş ve bu durum beraberinde yasaları ortaya çıkarmıştır. Bilinen en eski yasa sistemi Babil Krallığı’nın Hammurabi Yasası olup bu yasanın özelliği suçlara göre belirli cezaların uygulanmasıdır. Babil’den sonra tarihte bilinen ilk askeri yapılanma Roma’da imparator tarafından şehri dış tehditlerden korumak için kurulmuş fakat ilk sivil polis yapılanması İmparator Augustus tarafından oluşturulmuştur. Bunlar önceleri itfaiyeci olarak görev yapmışlar, daha sonra şehirlerde huzuru tesis etmek ve suçları araştırmak için çalışmışlardır (Ünver, 2008: 6).

Tarih öncesi İngiltere’de de geleneklere, kişisel yahut kabile kurallarına göre adalet sağlanmaktaydı. Karanlık dönemde monarşinin ortaya çıkmasına bağlı olarak iki görüş önem kazanmış olup bunlardan birincisi, bir toplumdaki kişi yahut kişilere karşı işlenen suç krala karşı işlenmiş olarak kabul edilmiş, ikincisine göre ise kralın halkı kralın malı olarak kabul edilmektedir. Bu sebepten ötürü de herhangi bir vatandaşa zarar veren kişi yahut kişiler krala tazminat ödemek zorundadır. Bu iki görüş günümüzde İngiltere ve Amerika’nın ceza hukukunun temelini oluşturmaktadır. IX. Yüzyılın sonlarına doğru Büyük Alfred vergilerin toplanmasını kolaylaştırmak ve huzurun daha kolay tesis edilebilmesi için ülkeyi kontluklara bölmüştür. Kontluklar her biri yüz aileden oluşan birimler olup bu aileler de onarlı gruplara bölünmüştür ve gruptaki aileler kendi vergilerinin yanı sıra diğer ailelerin vergilerinin de vermelerinden sorumlu olmuşlardır. Bu kontlukların asayişinden de kral tarafından seçilen kontluk idarecileri, küçük grupların asayişinden ise halk tarafından seçilen polis memurları sorumlu tutulmuştur. XII. Yüzyılda ise polis memurlarının görev yetkilerini artıran yeni bir sistem kabul edilmiş olup yetkilerin artmasına bağlı olarak bu kişiler kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmeye başlamışlardır ki bu durum neticesinde de sistem XVIII. Yüzyıldan itibaren çökmeye başlamıştır. Nüfus artışı nedeniyle yetersiz hale gelen güçlerin

yerine Londra’da adli memur olarak görev yapan Henry Fielding tarafından yani bir kanun uygulayıcı birim oluşturulmuş fakat bu birim de başarısız olmuştur. Bu durum neticesinde yeni bir profesyonel polis gücü kurulmuştur. XIX. yüzyılın başlarında Sir Robert Peel tarafından Londra Metropitan Polisi kurulmuş olup bu birim ciddi başarılar kazanmış ve bunun neticesinde de İngiltere’nin birçok şehrinde benzer polis güçleri oluşturulmuştur (Ünver, 2008:6).

Amerika’da polis yapılanması incelendiğinde koloni dönemlerinde İngiltere’deki sistemin benimsendiği görülmektedir. Yerleşim alanlarında yetkili olan idareciler, şerifler, gece bekçileri bulunmakta olup şerifler öncelikle devlet tarafından atanırken daha sonraları ise halk tarafından seçilmeye başlanmıştır. Nüfustaki artış, buna bağlı olarak şehirlerin büyümesi nedeniyle toplumsal sorumluluğa dayalı olan gözetleme sistemine geçilmiş olup gönüllü vatandaşlar suç işleyen kişilerin tutuklanmasından ve şüphelilerin tutulmasından sorumlu olmaya başlamışlardır. İç Savaş sonucunda ise “Jim Crow Yasası” adı verilen yasalar yürürlüğe konulmuştur. 20. yüzyılın sonlarına kadar bu yasalara polis güçleri tarafından uygulanmıştır. Günümüzde geçerli olmamasına rağmen polis güçlerini azınlıklara ikinci sınıf vatandaş muamelesi gösterebilmektedir (Ünver, 2008: 7).

2.2. Türk Polis Teşkilatının Tarihsel Gelişimi

İnsanların toplu halde yaşamaya başlamalarından itibaren, bir arada uyumlu yaşamının gereği olarak kuralları uyulması gerekmektedir. Kuralların uygulanması, bozulmaması ve bozulanların yeniden düzenlenmesi için çeşitli teşkilatlanmalara ihtiyaç vardır. Çok eski bir tarihe sahip olan Türk toplumunun güvenlik hizmetlerinin de buna bağlı olarak oldukça eski bir geçmişi bulunmaktadır. Türk Toplumunun tarihine göre polis teşkilatı, Eski Türklerde, Osmanlılarda ve Cumhuriyet Döneminde olmak üzere üç bölüme ayrılır (Yaşar, 2009: 2).

2.2.1. Eski Türk devletlerinde kolluk hizmetleri

Kolluk tarihimizle ilgili bilinen en eski yazılı belge Tonyukuk Kitabesi’dir. Türk tarihinde emniyet hizmetlerinin sağlanmasıyla ilgili kuruluş ve kişilere ilk olarak VIII. Yüzyılda Oğuz Türklerinde, Timur Tüzükatı’nda ve Uluğ Kanunu’nda subaşı adıyla rastlanmakta olup bunlar askeri işlerin yanı sıra asayişin sağlanmasıyla da meşgul olmuşlardır. Tonyukuk Kitabesi’nde adı geçen İnelkağan ise bilinen en eski subaşısıdır (Çufalı, 2002: 19).

Eski Türklerde polis teriminin karşılığı olarak “Yarkan” (Yargan) terimi kullanılmakta olup Yargan, Moğolcada “Daruga” kelimesinin karşılığıdır. Her iki kelime de Uygur metinlerinde zabıta, polis, dedektif, gece bekçisi manasında kullanılmıştır (Akbulut, 1995: 13).

Eski Türklerde kamu güvenliği ve düzenin tesis edilmesiyle ilgili idare ve inzibat sisteminde 3 önemli kanun söz konusu olup bunlar; Oğuzhan'ın Oğuz Türesi, Cengiz Han'ın Uluğ Yasası ve Timur'un çıkarttığı Tüzukat'tır (Alyot, 2008: 12).

2.2.2. Osmanlı İmparatorluğu döneminde kolluk hizmetleri

Alyot (2008: 31-32)'a göre, Osmanlı İmparatorluğu döneminde güvenlik hizmetlerini aşağıdaki gibi 5 büyük devreye ayırmak mümkündür:

- *Birinci Devre (1299-1453)*: Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan İstanbul'un fethine kadar olan zaman dilimi
- *İkinci devre (1453-1826)*: İstanbul' un fethinden, Vaka-i Hayriye Olayına kadar olan zaman dilimi
- *Üçüncü Devre (1826 – 1846)*: Vaka-i Hayriye Olayından, Zaptiye Müşiriyetinin kuruluşuna kadar olan zaman dilimi
- *Dördüncü Devre (1846 – 1909)*: Zaptiye Müşiriyetinin kuruluşundan, lağvedilişine kadar olan zaman dilimi,
- *Beşinci Devre (1909 – 1923)*: Zaptiye Müşiriyetinin lağvedilişinden, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluşu.

2.2.2.1. Birinci devre (1299-1453)

Osmanlı İmparatorluğunun kurucusu Osman Gazi, bağımsızlığını ilan ettiğinde, huzur ve güvenliği sağlamak üzere ilk zabıta ve inzibat birimi olarak, “Kadılık” ve “Subaşı” adı verilen zabıta amirliklerini oluşturmuştur. İmparatorluğun kuruluşundan itibaren halkın güvenliğine büyük önem verilmiştir. Kadılar sadrazama karşı sorumlu olup, askeri, mülki ve idari işlere bakmakla görevlendirilmiştir. Subaşılar ise kadılara karşı güvenlikten sorumlu tutulmuşlardır. Dolayısıyla subaşılar asayiş işlerinden sorumlu tutulmuşlardır. Subaşılar ve emrindeki Yasakçıların yanı sıra gece bekçisi olarak görev yapan Asesler ve onların amirleri asesbaşılar da Subaşıların yanı sıra asayişle ilgili hizmetleri yerine getiren diğer görevlilerdi. Eyaletler ve sancaklar halinde teşkilatlanma gösteren İmparatorluğun başkent haricindeki eyaletlerinde güvenlikten Beylerbeyi, sancaklarda ise Sancakbeyi sorumluydu (Çufalı, 2002: 21).

2.2.2.2. İkinci devre (1453 - 1826)

İstanbul'un fethi ile birlikte pek çok bölgeden büyük göçler yaşanmış olup bu durum beraberinde nüfus artışını getirmiştir. Nüfus artışı ve çeşitlilik sebebiyle güvenlik sorunu ortaya çıkmaya başlamış ve dolayısıyla da İstanbul'da güvenlik hizmetlerine büyük önem verilmiştir. Belirtilen dönemde İstanbul'un zabıta görevini üstlenen görevliler oldukça çeşitli olup bu durum taşra teşkilatlarında da geçerlidir. Kolluk hizmetleri genel olarak askeri teşkilatlar içerisinde yürütülmektedir. Bu dönemdeki dikkat çekici husus, günümüzün karakol teşkilatına benzer kuruluşların kurularak, önleyici zabıta hizmetlerinin yürütülmesine çalışılmasıdır (Yaşar, 2009: 5-6).

2.2.2.3. Üçüncü devre (1826 - 1846)

Yeniçeri Ocağının kaldırılmasının ardından İstanbul'da polislik hizmetlerini yapmak üzere, başına Yeniçeri Ağası yetkilerine sahip olan Serasker'in getirildiği, Asakir-i Mansure-i Muhammediye (Asakiri-i Muntazama-i Hassa) adıyla bir teşkilat kurulmuştur (Kuyaksil, 2000: 6; Çufalı, 2002: 22).

Yeniçeri Ocağının kaldırılmasından sonra, İhtisap Ağalığı Nizamnamesi yayınlanarak, İhtisap Nezareti kurulmuştur. Asli görevi belediye hizmetlerini yerine getirmek olan bu teşkilat, kimlik kontrolü yapmak, devriye gezmek ve muhtaç olanlara yardım etmek gibi zabıta görevlerini de yerine getirmiştir (Çufalı, 2002: 20).

Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra gerek Osmanlı başkentinde ve gerekse illerde iç güvenlik hizmetlerinin birçok makam ve kişilere bağlı olarak yürütülmesi uygulaması devam etmiştir (Kuyaksil, 2000: 7). Örgütlenme bakımından ve uygulamadaki bu karışıklığı ortadan kaldırmak için 21 Mart 1845'te (12 Rebi-ül Evvel 1261) İstanbul'da "Polis" adıyla bir teşkilat kurulmuş bu yeni kurulan teşkilatın görevleri yine aynı tarihte yayımlanan "Polis Nizamnamesi"nde belirtilmiştir (Kuyaksil, 2000: 7; Yaşar, 2009: 7).

Polis Nizamnamesi ile getirilen yeniliklere rağmen karışıklıklar tümüyle ortadan kaldırılamamıştır. Başkentte polis hizmeti Yeniçeri Ağası yerine geçen Serasker, İhtisap Ağası ve Polis adını taşıyan bir teşkilat tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Taşrada polis hizmeti ise sipahiler ve İstanbul'da olduğu gibi ülkenin birçok ilinde kurulan Asakir-i Mansure Alaylarına verilmiştir (Kuyaksil, 2000: 8).

2.2.2.4. Dördüncü devre (1846 - 1909)

1879'da kurularak, başlangıç itibariyle İstanbul ve çevresinde teşkilatlanma gösteren "Zaptiye Nezareti" zaman içerisinde ülke genelinde yayılmış, tüm merkez ve taşra polis teşkilatları bu Nezaret tarafından tek merkezden kontrol ve idare edilmiştir. Günümüzdeki

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkilerini gerçekleştirmiş olan Nezaret 1909 yılına kadar varlığını devam ettirmiştir (<http://www.egm.gov.tr/Sayfalar/Tarih%C3%A7e.aspx> (Erişim Tarihi: 15.03.2014).

Gerçek manada polis teşkilatının tertip ve düzenini, görev yetkilerini belirleyen belge 19 Nisan 1907'de yayınlanan "Polis Nizamnamesi"dir. 167 maddeden meydana gelen bu nizamnameye göre polisin görevleri; önleyici, siyasi, adli zabıta hizmetleri şeklinde 3 başlıkta toplanmıştır (Çufalı, 2002: 24). 1907 yılında yayımlanan bu nizamnameye göre polis – zabıta kuvvetlerinin temel görevi, genel güvenliğin sağlanması ve asayişin devamlılığının tesis edilmesidir (Alyot, 2008: 193).

2.2.2.5. Beşinci devre (1909 – 1923)

Bu dönemde zabıtayı direkt olarak ilgilendiren önemli kanun ve nizamname yayınlanmıştır. 31 Mart olayının ardından varlığını devam ettirmesi çok zor hale gelen Zaptiye Nezareti kaldırılarak Fransız ve Alman Polis Teşkilatları baz alınarak yeni bir polis teşkilatının kurulması kararlaştırılmıştır. 22 Temmuz 1909'da çıkarılan "İstanbul Vilayeti ve Emniyeti Umumiye Müdüriyeti Teşkilatına Dair Kanun" ile dahiliye nezaretine bağlı, ülke genelinde görevli Emniyet Umumiye Müdürlüğü ve İstanbul Vilayetine bağlı bir polis müdüriyeti kurulmuştur (Alyot, 2008: 489 – 497).

Türkiye Büyük Millet Meclisi (T.B.M.M)'nin kurulmasından 2 ay sonra 24 Haziran 1920'de Emniyet Genel Müdürlüğü'nün temelleri atılmıştır. Bu tarihte Milli Hükümetin emrinde olan Emniyet Genel Müdürlüğü aşağıdaki kadrolardan oluşmaktadır (Şahin, 2006: 44-47):

- 1 Genel Müdür
- 1 Genel Müdür Yardımcısı
- 1 Emniyet Şube Müdürü,
- 1 Seyrüsefer (Trafik) Müdürü,
- 1 Memurin Şube Müdürü ve altı kişilik teftiş kurulu

Kurtuluş Savaşı esnasında etkin bir şekilde görev yapan Polis Teşkilatı Osmanlı Devleti'nin polisi olarak görevini sürdürmüştür. 24 Haziran 1920'de kurulan Milli Polis Teşkilatı Anadolu'da işgal kuvvetlerine karşı mücadele ederek her türlü bilgi ve yardımları Ankara hükümetine iletmiştir. Aynı zamanda işgal altında olan bölgelerdeki asayiş koruma, düzenleme işlerini de başarılı bir şekilde yerine getirmiştir (Yaşar, 2009: 14).

2.2.3. Cumhuriyet döneminde polis hizmetleri

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte polis teşkilatının henüz teşkilat kanunu düzenlenmediği için 1907 ve 1913 tarihli Polis Nizamnamesi'ne göre görev yaptığı görülmektedir. 14 Mayıs 1930'da Emniyet Umumiye Müdürlüğü ismi Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü şeklinde değiştirilmiştir. 30 Haziran 1932 tarihinde, 46 maddeden oluşan, 2049 sayılı "Polis Teşkilatı Kanunu" çıkarılmıştır. 4 Haziran 1937 tarihinde günümüzde yürürlükte olan, polisin teşkilat kadro ve yapılanmasını düzenleyen 3201 sayılı "Emniyet Teşkilatı Kanunu (ETK)" yayınlanmıştır (<http://www.pmyo.net/polislik/akademik-bilgi/55-osmanlida-polis-teskilati.html> Erişim Tarihi: 16.03.2014).

Türk Polis Teşkilatı'nın tarihsel süreç içerisinde yeniden yapılanmasını gerektiren nedenler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Aydın, 1996: 49):

- Teknoloji alanında yaşanan gelişmeler,
- Toplumun sosyo-ekonomik ve politik açıdan değişmesi,
- Nüfus hareketleri ve artışı,
- Suç ve suçluların özelliklerinde meydana gelen değişim,
- Polisin göre alanında yaşanan değişim,
- Polis verimliliğindeki düşüş,
- Halkın polisten beklentilerindeki değişim,
- Polisin genel hizmet politikasındaki değişiklik,
- Yeni yasalarla polise verilen sorumluluklar,
- Çağın gereği olarak daha etkin çalışmak,
- Avrupa Birliğine, çağdaş polis uygulamalarına uyum sağlama.

2.3. Türk Kamu Yönetimi'nde Polis

Türk kamu yönetimi sistemine bakıldığında yasalardan ve uygulamalardan kaynaklı olan çeşitli özelliklere sahip olduğu görülmekte olup bu özellikler aşağıdaki gibi değerlendirilebilir (Göksu, 2002: 70-71):

- Türk kamu yönetimi birinci olarak üniter devlet sisteminin bir gereği, kuruluş ve görevleri ile bir bütün olarak aşırı merkeziyetçi bir yapıdadır. Her ne kadar Türk kamu yönetimi yerel yönetim kuruluşları gibi ayrı birimlerden meydana gelse de bu birimler arasında bir bağ ve uyumun olması söz konusudur.

- Türk kamu yönetimi sisteminin ikinci özelliği, yargı denetimi açısından “idari yargı” denetimine tabi olmasıdır
- Üçüncü özelliği; örgütün yapısı, çalışanların davranışları, metodların ve kuralların uygulanışı açısından “geleneksel (patrimonyal)” ve “hukuki-rasyonel” bürokrasi özelliklerini bir arada bulundurmasıdır.
- Diğer bir özelliği; gerek örgütsel gerekse de yönetim kültürü ve gelenekler bakımından Osmanlı Devleti’nin devamı niteliğinde olmasıdır.
- Türk kamu yönetiminin beşinci özelliği; gizlilik esasına göre örgütlenmesidir.
- Bir diğer özelliği de memurların sosyal köken itibarıyla toplumun orta tabakalarına mensup olmalarıdır. Uygulamada çeşitli engeller olsa da liyakat gösteren her memur sosyal katmanların hangisinden gelirse gelsin yükselme imkanına sahiptir.

Sonuç olarak Türkiye’de bürokratik yönetim geleneği anlayışının ve devlet özelliklerinin tüm kamu kurumlarında yansıdığı söylenebilir.

2.3.1. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nde polisin yeri ve rolü

Türk kamu yönetiminin yukarıda ifade edilen çerçevesi bağlamında emniyet teşkilatının da devletin mevcut yapısal ve fonksiyonel gelişiminden ve varlığından en fazla etkilenen kurumların başında olduğunu söylemek mümkündür. 169 yıl önce kurulmasından bu yana emniyet teşkilatı “katı merkezîyetçi” bir anlayış ile örgütlenmiş, hiyerarşik yapının oldukça yoğun hissedildiği bir kuruluştur. Emniyet teşkilatı, merkez teşkilatı, taşra teşkilatı ve yardımcı birimler şeklinde örgütlenmiştir (Çevik, 2002: 44–45). Bu sebepten ötürü kamu yönetiminin temel özelliklerinden birisi olan “merkezîyetçi” yapılanmanın polis örgütünde de ağırlıklı olarak bulunduğu görülmektedir ve Türk polis yönetimi kuruluş ve görevleri ile aynı tarz bir bütünlük içindedir. Üniter devlet yapısının bir gereği olarak polis, merkezi ve taşra teşkilatları olan ve hiyerarşiye dayanan bir örgüt yapısına sahip olup bunun sonucunda da Emniyet Teşkilat Kanunu’nun 1. maddesinde “*Memleketin, umumi emniyet ve asayiş işlerinden, Dâhiliye Vekili mesuldür*” hükmü yer almıştır (Sözen, 2002: 54).

Polis örgütü, merkezi yönetimin İçişleri Bakanlığı bünyesinde, genel müdürlük olarak örgütlenmiştir. Polis örgütü, Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) bünyesinde olsa da kendine özgü kanun ve bağımsız bir bütçeye sahiptir. Personeli de 657 Sayılı DMK’da belirtilen “Emniyet Hizmetleri Sınıfı”nı oluşturmaktadır. EGM, merkez teşkilatı, genel müdüre doğrudan bağlı birimler, genel müdür yardımcılara bağlı daire başkanlıkları ile taşrada örgütlenmesine karşın merkeze bağlı birimler şeklinde yapılmıştır. Polisin taşra teşkilatlanması ise il emniyet

müdürlükleri ile ilçe emniyet müdürlükleri yahut amirlikler şeklinde olup taşradaki en alt birimi ise polis merkezi amirlikleridir. İl İdaresi Kanunu'na göre il genel idaresinin başı vali olup il emniyet müdürü de tüm teşkilatı ile valinin emrindedir. Kaymakam da ilçe idaresinin başı olarak ilçe emniyet müdürü yahut amirinin üstüdür ve birinci performans değerlendirmesini yapan amiridir. Belirtilen bu yapısı ile Türk kamu yönetiminde polis, günümüz Türkiye'sinde kamu düzeninin sağlanması ve yasaların uygulanması çerçevesinde bir iç güvenlik birimi olarak görev yapmaktadır. Bunun da ötesinde sistem içerisinde polis, mevcut düzen konusunda bir uzlaşma ve huzur sembolüdür.

Türkiye'deki polislik modeli, otoriter model içerisinde değerlendirilmektedir. Otoriter polislik modelinin özelliklerinden birisi, polislikte özel sektörü yahut kuruluşlar bağlamında toplumun katılımının mümkün olmaması yahut buna izin verilmemesidir ki bu durum aynen devlet ve toplum arasında söz konusu olan kopukluğun, toplum ile polis arasında da olduğunu göstermektedir. Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde söz konusu olan aşırı merkezîyetçi ve güçlü devlet yapısının kurumsal bazdaki tipik örneğidir ki bu durum günümüz polislik uygulamalarına da yansımaktadır (Çevik, 2002:46).

Türkiye'de tüm herkesin polisi "devletin polisi" olarak görme algısı vardır ki bu durum hem toplum nezdinde hem de polis nezdinde bu şekildedir. Bu nedenle de polisler tarafından yapılan çalışmaların büyük bölümü "sorgulanamaz" niteliğe bürünmektedir. Polise karşı yapılan bir eleştiri yahut karşı koyma, devlete karşı yapılmış olarak değerlendirilmektedir ki sonuçta polis, toplumun isteklerine göre uygulama yapmak yerine üstlerinin isteklerine göre bir hizmet sunma anlayışında olmaktadır.

Son yıllarda ülkemizde devletin aşırı merkezîyetçi yapısında bazı değişimler görülmektedir. Özellikle yeni kamu yönetimi anlayışı, kamu yönetiminde yavaş yavaş etkisini göstermektedir. Bunun tabii bir sonucu olarak da emniyet teşkilatı da etkilenmektedir. Özellikle "Kolluk Hizmetlerinin Sivil Gözetimi Projesi" son uygulamalardan birisidir.

Kolluk Hizmetlerinin Sivil Gözetimi Projesi Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilmekte, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın teknik desteği ile İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Bu proje ülkemizdeki iç güvenlik hizmetlerini AB normları ve standartları ile uyumlu hale getirmeyi, demokratik hakların vatandaşlar tarafından daha yaygın kullanılmasını, şeffaflığı ve sivil toplumun katılımı ile insan odaklı kamu güvenliği anlayışının yerleştirilmesini ve İçişleri Bakanlığı ile Vali ve Kaymakamların kolluk kuvvetleri üzerindeki yetkilerini daha etkin kullanmayı amaçlamaktadır (Kuyaksil, 2012: 445).

2.3.2. Yönetim yapısının polis davranışlarına etkisi

Üniter devlet sisteminin bir gereği olarak kuruluş ve görevleri ile bir bütünlük arz etmekte olup bu üniter yönetim yapısı hem örgütsel hem de siyasal alanda kendini hissettirmektedir. Türk kamu yönetimi, merkezi ve yerel yönetim kuruluşları halinde ayrı ayrı örgütlenme yapısına sahip olmasına karşın aralarında bir bağ ve uyum söz konusudur ki bu birimler arasındaki bağ ve uyum, merkezi yönetimin hiyerarşik ve idari vesayet denetimleri ile tesis edilmektedir. Bu bağlamda emniyet teşkilatının başında emniyet genel müdürü olmakla birlikte, genel müdür içişleri bakanına, müsteşar kanalı ile doğrudan ve aktif olarak bağlı olup bu hiyerarşik yapı, merkezîyetçiliğin bir uzantısı olarak Ankara'daki genel müdürden, ülkenin en ücra köşesindeki kasaba polis merkezi amirliğindeki bekçiye kadar uzanmaktadır (Göksu, 2002: 73).

Emniyet teşkilatında bir yönüyle merkezîyetçilik ile iribatlandırılacak konulardan bir diğer de katı bir disiplin varlığıdır. Emniyet mensupları, katı disiplini görevlerinin bir gereği olarak algılamakta ve uygulamaktadır. Yarı askeri bir teşkilat yapısına sahip olması, emir-komuta zinciri içerisinde çalışması, çoğunlukla uzun plan yapmak ve konuları tartışmaktan çok ani karar vermenin ve verilen kararlara uymanın dana öncelikli olması sebebiyle katı disiplinin varlığı bir zaruriyet olarak addedilebilir.

Türk kamu bürokrasisinde geleneksel ve hukuk-rasyonel ve rasyonel üretkenlik anlayışları bir arada olup bu bağlamda Türk kamu bürokrasisi, hukuki-geleneksel bir niteliğe sahiptir. Yani bürokrasi detaylı bir hukuk düzenin üzerine oturmakta fakat kurallar bir nebze de olsa geleneksel bir espri ile uygulanmaktadır. Rasyonel üretkenlik ise çoğunlukla tutum düzeyinde kalmakta ve dolayısıyla da davranışa dönüşmemektedir (Kalağan, 2010: 65).

Emniyetin katı disiplin ve hiyerarşik düzeni nedeniyle astların üstlerine mutlak itaati söz konusudur. Bir emir açık bir şekilde kanuna aykırı olmadığı müddetçe astın bu emre itaat etmesi gerekir. Hukuki rasyonellik çerçevesinde teşkilatta, idarenin tarafsızlığı anlayışı karşımıza çıkmakta olup bu manada Teşkilat'ın kuruluş şemasında astların kime bağlı olarak çalışacakları ve yasal düzenlemelere görev yetkileri belirlenmiştir. Hiçbir çalışanın da bu anlayışın dışında hareket etmesi söz konusu değildir. Hukuki rasyonelliğin diğer bir göstergesi konumunda olan yazılı belgelerle iş görme ve dosyalama, emniyet teşkilatında yoğun olarak uygulanmaktadır (Göksu, 2002: 75).

Diğer bazı bürokrasi modelleriyle birlikte rasyonel üretken bürokrasi modelinde görülen, farklı koşullara hızlı adapta olabilme, ileri düzeyde mesleklaşma, teknik bilgi, hiyerarşik denetimin az olması ve otoritenin kaynağının bilgi olması gibi özelliklerinin emniyet teşkilatında var olduğu görülmektedir (Göksu, 2002: 76) ki bu bürokrasi modelinde yükselmek için kıdemden çok bilgi seviyesi önem arz etmektedir ve emniyet teşkilatında tüm birimlerde

olmasa bile başta bilgi-işlem birimleri olmak üzere haberleşme, kaçakçılık ve organize suçlar gibi teknik birimlerde belirtilen özelliklerin büyük bölümünün bulunduğu söylenebilir. Bu özelliğe sahip olan birimler büyük oranda kendi kararlarını kendileri vermekte ve teknolojik gelişmelere açık olan emniyet örgütünde talepleri daha hızlı bir şekilde karşılanmaktadır. Bu sebepten ötürü de işi iyi bilen ve bilgi donanımı yüksek olanlar, örgütte daha iyi bir konuma gelebilmekte ve ast-üst ilişkilerinde sorumlulukların çoğunlukla idari olduğu görülmektedir.

Halkı “öteki” olarak algılama anlayışı, diğer bütün bürokratik yapılanmalarda olduğu gibi poliste de söz konusu olmaya başlamıştır ki bu durum da zaman zaman halka karşı olumsuz davranışların sergilenmesi şeklinde kendisini göstermiştir. Milletten kopuk Osmanlı bürokrasisi cumhuriyet döneminde de varlığını devam ettirmiş ve bu kopukluk polis ve asker gibi üniformalı kamu örgütlerinde kendisini çok ciddi şekilde hissettirmiştir. Polisteki “biz ve onlar” şeklindeki ayrımı polisin meslek için sosyalleşmesine bağlanabilir (Cerrah, 1998: 49). Fakat konunun yalnızca bu açıdan değerlendirilmesi yeterli olmayacaktır. Polisin bu tutum ve davranışlarının altında genellikle toplumdaki sosyalleşmesi ile beraber üzerinde durulan Türk bürokrasisinin tarihten gelen yönün de olduğu dikkate alınmalıdır (Sözen, 2002: 57). Bu bağlamda polisler, toplumu daha verimli kılma çabası içerisindeki kesimi ifade etmelidir ki bu da polisin bir öğretmen gibi halka iyiyi, güzeli öğretmesi gerektiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Devlet tarafından güç kullanma yetkisi verilen polis davranışlarının bundan öte olmaması gerektiğini söylemek mümkündür.

2.4. Türkiye’de Polisin Fonksiyonları

Polis, toplumda kamu düzen ve huzurunun tesis edilmesi ile görevli olan yapılanmanın temelidir. Polis teşkilatı, insanlık tarihinde son birkaç yüzyılın ürünü olan kamu kurumu özelliğine sahiptir. Yalnızca kamu düzeninin sağlanması değil aynı zamanda insanlara yardım etme, suçları önleme ve suçlularla mücadele gibi önemli fonksiyonları yerine getirmektedir. Ülkemizde polisin görev ve yetkilerinin yasal dayanağını teşkil eden 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’nun 1. maddesine göre polisi görevi; polis asayişini, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını ve ammenin istirahatını temin eder. Yardım isteyenlerle yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerinin kendisine verdiği vazifeleri yapar diyerek dolaylı bir tanımlama yapmaktadır. Daha doğrusu kanun tanımdan ziyade polisin genel görevlerin saymaktadır (14.07.1934 Tarih ve 2751 Sayılı Resmi Gazete).

2.4.1. Polisin kamu düzenini sağlama fonksiyonu

Günümüz modern toplumunun ortaya çıkması ve gelişmesinde sanayileşme ve milliyetçilik ön planda yer almaktadır (Çevik ve Göksu, 2007: 13). Bilhassa son birkaç yüzyılda sanayileşmeyle beraber şehirleşme de hız kazanmıştır ki bu nokta itibarıyla şehirlerdeki nüfus artmış ve dolayısıyla da büyük nüfusa sahip olan yerleşim birimlerindeki suç işleme oranı da artış göstermiştir. Bu süreçte şehirlerde en çok ihtiyaç duyulan, güvenlik sorunun üstesinden gelmek üzere ve kamu düzeninin tesis edilebilmesi için kurulan en önemli teşkilatlanmalardan birisi polistir.

2.4.2. Polisin devlet otoritesini sağlama fonksiyonu

Bireylerin haklarının diğer bireylerce ihlal edilmesi çoğunlukla suç teşkil etmekte olup devletler bu durumun önüne geçmek ve/veya ortadan kaldırmak için örgütlenmiştir. Devletin bu anlamda vermiş olduğu hizmetler, kamu düzenini koruma, kollama, suç ve suçluları bulma ve bu amaçla devlet organlarına yardım etmeyi amaçlayan ve kolluk kuvvetlerinde yerine getirilen hizmetlerdir. Kolluk kuvvetleri ülkemizde birçok farklı yasa ile kurulmuş ve birbirinden ayrı yapılara sahip olan örgütlenmelerdir. Fakat kamu düzeninin sağlanması ve korunmasına yönelik faaliyetleri yerine getiren bu örgütleri tüm dağınıklıklarına karşın bağlı oldukları makam ve yetki alanları dikkate alınarak “Genel Kolluk”, “Özel Kolluk” ve “Yardımcı Kolluk” şekline üçlü bir ayrıma tabi tutmak mümkündür. Bu ayrımcı polis genel kolluk kapsamında yer alıp belediye sınırları içerisinde kamu düzeni ve yasaların uygulanmasını sağlayan, silahlı icra ve inzibat kuvvetidir (Öksüzler, 2011: 32).

2.4.3. Diğer fonksiyonlar

Polis Vazife ve Salahiyet Tüzüğü'nün (PVST) 1. maddesinde de, polisin sosyal yardım görevi açıkça belirtilmektedir. Buna göre polis;

- Yolda hastalanarak yahut bir kazaya uğrayarak hareket imkânını kaybeden kimseleri, uygun nakil araçlarıyla en yakın ilkyardım ünitesine götürmekle görevlidir.
- Çocuk doğurma ve benzeri acil ve hastanın sevki mümkün olmayan durumlarda, ilkyardım personel ve malzemelerini temin ve tedarik ile görevlidir.
- Yollarda çeşitli nedenlerde ötürü kalmış olup yardıma muhtaç olanlara iâşe (yeme) ve ibate (barınma) çarelerini araştırmak ve yardım etmekle görevlidir.

- Yollarını bulamayan çocuklarla sakatların kanuni velilerini araştırarak bulmak, bulamadıklarını da buluncaya kadar sosyal yardım kuruluşlarında barındırmakla görevlidir.
- Başboş dolaşan çocuklar ile çalışmaya gücü olmayanlara gerekli yardım ve kolaylığı göstermekle görevlidir.
- Bir yer ya da yol sormak için bilgi isteyenlere gerekli bilgileri vermek ve yolculara, nakil vasıta temininde yardımcı olmakla görevlidir.

Görüldüğü üzere polisin Türk toplumu içerisinde üstlendiği görev ve sosyal statü açısından dikkate değer bir yere sahiptir. Günlük hayat içerisinde vatandaşa devletin temel fonksiyonlarından olan güvenlik hizmeti kentsel yaşamda polis aracılığı ile sunulmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HALKLA İLİŞKİLER: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Tanımı

Uluslararası Halka İlişkiler Derneği tarafından yapılan tanıma göre halkla ilişkiler, bir işletmenin yahut özel yada kamusal bir kuruluşun bağlantı halinde olduğu yahut bağlantı kurabileceği kimselerin anlayış, sempati ve desteğini almak ve bunu sürdürmek için yapmış olduğu sürekli ve örgütlenmiş bir yönetim görevidir (Tortop, 1986: 128).

İngiltere Halka İlişkiler Enstitüsü tarafından yapılan tanıma göre ise; bir kuruluş ile hedef kitlesi iyi niyetli ve karşılıklı anlayışa dayalı ilişkileri sürdürmeye yönelik önceden belirlenmiş olan çabalardır. Yapılan her iki tanım da bir kuruluşun karşı taraf ile olan ilişkilerinde o tarafın sempatisini, desteğini ve iyi niyetini kazanma çabaları üzerine kurulmuştur.

Halka ilişkiler, kişi yahut kuruluşun diğer kişi yahut kuruluşlarla bir çıkar elde etmek için ilişkiler kurmak yada var olan ilişkilerini geliştirmek için gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlerin tümüdür (Budak ve Budak, 1998: 8).

Halka ilişkiler özel veya tüzel kişilerin belirtilmiş kitleler ile dürüst ve sağlam bağlar kurup geliştirerek onları olumlu inanç ve eylemlere yöneltmesi, tepkileri değerlendirerek tutumuna yön vermesi, böylelikle karşılıklı yarar sağlayan ilişkiler sürdürme yolundaki planlı çabaları kapsamaktadır (Asna, 1993: 80).

Halkla ilişkiler kavramı, bir tarafın amacına yönelik planlı bir ilişkiyi ifade etmekte olup (Erdoğan, 2006: 17) bundan kasıt, halkla ilişkiler yapanın amacını karşı tarafa onların amacymış gibi göstererek aslen kendi amacına ulaşma politikasıdır.

Halkla ilişkiler genellikle yönetimle ilgili olarak, belirli bir davranışı benimsetmek yahut belli bir yönde hareket sağlamak için halkı ikna sanatıdır (Stephenson, 1971, Akt. Erdoğan, 2006: 20).

Geniş manada halkla ilişkiler bir tanıma ve tanıtma süreci olup bu açıdan değerlendirildiğinde kuruluşların duyarlı oldukları çevreyi tanınması ve kendilerini bu çevreye tanıtmak için iletişim tekniklerini planlı bir şekilde iki yönlü olarak ve yönetim felsefesine dayandırılarak uygulamasıdır (Sabuncuoğlu, 1993: 2).

Yönetim tarafından takip edilen politikaların halka benimsetilmesi, çalışmaların sürekli ve tam olarak halka duyurulması, yönetime karşı pozitif bir hava yaratılması ve buna karşılık

halkın da yönetimle ilgili ne düşündüğünün ve yönetimden ne istediğinin bilinmesi halka ilişkiler olarak tanımlanmaktadır (Ertekin, 2000: 19).

Yukarıdaki tanımlar dikkate alındığında halkla ilişkiler hakkında şunlar söylenebilir:

- Halkla ilişkilerde mutlaka halkla ilişkiler yapan ve halk olmak üzere iki taraf mevcut olup bunlar ilişki ve iletişim içerisindedirler.
- Halka ilişkiler esas itibariyle halka ilişkiler yapanın amacı için ortaya çıkmakta fakat her iki taraf da bundan yarar elde etmektedir.
- Halkla ilişkilerde taraflar arasında karşılıklı anlayış ve iyi niyet; uyum ve uzlaşma söz konusudur.
- Halkla ilişkiler, planlı ve bilinçli yapılan bir süreçtir.
- Halkla ilişkiler, değişken, gelişen ve dinamik bir süreçtir.
- Halkla ilişkilerde özellikle halkla ilişkiler yapan açısından, dürüstlük esastır.
- Halkla ilişkiler, taraflar arasında bir tanıma- tanıtma sürecidir.
- Halkla ilişkiler, halkı belli bir davranışa yönlendirmeye, inandırmaya, ikna etmeye yönelik bir yönetim sanatıdır.
- Halkla ilişkiler, bir biliş ve bilinç yönetimidir.

3.2. Tarihsel Gelişimi

Bu başlık altında kısaca halkla ilişkilerin dünyada ve Türkiye'deki gelişimi hakkında bilgi verilecektir.

Halkla ilişkiler yüzyıllardır uygulanmakla beraber müstakil bir ilgi alanı olarak ele alınması ise oldukça yenidir. Amerika'da doğmuş ve gelişmiş olup günümüzde ise binlerce halkla ilişkiler firması bulunmaktadır (Ertekin, 1995: 3).

Halkla ilişkilerin yeni bir anlayış ve uygulama olmasının sebeplerini, gerek kamu gerekse özel kesim kuruluşlarının çevre ile düzenli ilişki kurmaya zorlanmaları, bunu demokratik anlayışın bağımlı bir sonucu olarak görmeye başlamaları ve en önemlisi gelişen demokrasi anlayışı içinde halkın kendisini bir güç olarak toplumsal sistemin öteki kurumlarına kabul ettirmesi gerçeğinde aramak gerekir (Kazancı, 2006: 1).

3.2.1. Halkla ilişkilerin dünyadaki gelişimi

Halkla ilişkiler kavramı Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Halkla ilişkiler terimi ilk olarak Thomas Jefferson tarafından 1807'de ABD'nin dış ilişkileri ile ilgili olarak 10. Kongre'ye gönderdiği mesajda kullanılmıştır. Daha sonra 1882 yılında Yale Üniversitesi'nde "Halka İlişkiler ve Hukukçuların Yükümlülükleri" adlı bir konferansta geçmektedir. Bu alanın en önemli isimlerinden biri olan, ilk halkla ilişkiler adamı olarak kabul edilen ve halkla ilişkileri kendisine meslek edinerek kavramı mesleki alana taşıyan kişi Ivy Lee'dir. Lee, 1916'da Rockefeller'ın danışmanlığını yapmaya başlamıştır. O dönemde "gizlilik" ilkesinin oldukça yaygın olmasına karşın Lee, şüphe ve güvensizliğe yol açtığını ileri sürerek gizlilik anlayışını yıkmıştır. Bunun yanı sıra yayınlamış olduğu "Principles of Declaration" isimli kitabında halkla ilişkilere örnekler vermiş ve halkla ilişkilerin ilkelerini belirlemiştir (Ünver, 2008: 27).

Halka ilişkilerde bir diğer önemli isim de Edward Bernays olup Lee gibi halkla iyi ilişkiler kurabilmek için halkın bilgilendirilmesi gerektiğini ve halkın anlaşılması gerektiğini vurgulamaktadır. Halkla ilişkiler hususunda çok sayıda deneyime sahip olan Bernays, 1920'de "Halkla İlişkiler Danışmanlığı" terimini benimseyerek bir iş yeri açmıştır. Aynı zamanda "Contact" isimli dergisini de bu kavramı açıklamak için kullanmıştır (Seçim, 2001: 26).

ABD'de halkla ilişkilerin gelişimi çoğunlukla I. ve II. Dünya Savaşları ile gerçekleşmiştir. Her iki savaşta da devlet, savaşın zorunlu olduğunu halka açıklamak zorunda kalmış, böylelikle halkın desteğini kazanmıştır. Bilhassa II. Dünya Savaşı'nda zafer elde edilmesinde halka ilişkilerin son derece önemli bir yapı olduğu açık bir gerçektir (Çevik ve Göksu, 2003: 6).

Halkla ilişkilerin Fransa'daki gelişimi incelenecek olursa kavram olarak Fransız İhtilali'ne dayandığı görülmektedir. 1789 Fransız İhtilali ile birlikte kamuoyu büyük önem kazanmıştır. Bu dönemde William Pitt, kamuoyunun güçlendirilmesinden söz etmektedir (Ünver, 2008: 29).

Yaşanan tüm bu süreçlere rağmen günümüzdeki kapsamıyla halkla ilişkilerin Fransa'da gelişmesi esas itibariyle II. Dünya Savaşı'ndan sonra gerçekleşmiştir. Savaş sonrası bir an önce toparlanmaya çalışan ve millileştirme hareketlerine başlayan Fransa'dan ABD'ye uzmanlar gönderilmiştir. 1946'dan sonra halkla ilişkilerin gelişmesi giderek artmıştır (Tortop, 1993: 13).

İngiltere'de halkla ilişkiler kavramı ilk olarak 1932'de kullanılmıştır. Fakat yöntem olarak bu tarihten önce, 1912'de başbakanlık seçimlerinde uygulanmıştır. İngiltere'nin ilk halkla ilişkiler uzmanı da Sir Stephan Tarrents olarak kabul edilmektedir. Halkla ilişkilerin İngiltere'deki örgütlenmesine bakıldığında ilk olarak 1948'de kurulmuş olan Halkla İlişkiler Enstitüsü (British Institute of Public Relations) görülmektedir. Bunun yanı sıra Londra merkezli

olan Uluslararası Halkla İlişkiler Derneği kurulmuştur. 1955’de kurulan derneğe 27 ülke üyedir (Çevik ve Göksu, 203: 36).

Diğer ülkelerden farklı olarak İtalya’da halkla ilişkiler anayasa teminatı altındadır. İtalyan Anayasasında, kamu büroları tarafsız ve idarenin iyi işleyeceği şekilde düzenlemeler söz konusudur. Kamu personelinin, halka güven vermesi gerektiği, halkın hangi kesiminden olursa olsun kişilere yardımcı olmaları gerektiği ifade edilmektedir. Aynı zamanda kamu personeli kanunlara göre hak ihlal eden işlemlerinden sorumlu tutulurlar ve gerekli cezayı alır (Çevik ve Göksu, 207: 53).

3.2.2. Halkla ilişkilerin Türkiye'deki gelişimi

Türkiye’de halkla ilişkiler bir yönetim fonksiyonu olarak bilinçli, örgütlü çabalar sonucunda ilk olarak kamu yönetiminde 1960’larda gelişmeye başlamıştır. Cumhuriyet’in ilanından sonra çok partili hayata geçilen 1946’ya dek görev yapan hükümetler içerisinde yalnızca Celal Bayar hükümeti programında polislin halkla ilişkilerine yer verilmiştir. 1946’dan sonraki hükümetlerin programlarında devlet-vatandaş ilişkileriyle ilgili görüş ve hedeflere yer verilmiştir. 1962’de hazırlanan “Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP)” raporunda devlet kuruluşlarının her kademesindeki çalışmalarda ve kararların alınmasında, halka yakın temas sağlanması zorunluluğundan söz edilmektedir. Proje raporunda aynı zamanda kurumların kendi yapılarına uygun bir biçimde halkla ilişkiler ve dinleme teknikleri kurmaları önerilmiştir. (Ünver, 2008: 30).

Nüfus planlamasının halka benimsetilmesi ve yayılması amacıyla 1964 yılında halkla ilişkileri geliştirme yönünde yeni usuller kullanılmıştır. Nüfus Planlama Yasasının yürürlüğe girmesiyle birlikte yasanın halka tanıtılması ve benimsetilmesi amacıyla Nüfus Planlama Genel Müdürlüğü bünyesinde Tanıtma ve Halk Eğitim Şubesi kurulmuştur. Halkla ilişkilerin bu projede başarılı olması üzerine, kamu kuruluşlarında halkla ilişkiler birimleri yaygınlaşmaya başlamıştır. Halkla ilişkiler alanındaki eğitim de bu döneme denk gelmektedir (Budak ve Budak, 1998: 51).

1966’da Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Gazetecilik Yüksekokulunda eğitim vermeye başlanmıştır (Tortop, 1993:13).

1971’de hazırlanarak zamanın hükümetine sunulan, kurumları yeniden yapılandırma amacıyla Danışma Kurulu kurulmuş olup bu kurul tarafından sunulan raporda halkla ilişkiler ve enformasyon işlevini yerine getiren birimlerin farklı isimler taşıdıkları, tüm bu birimlerin Basın Yayın Genel Müdürlüğünün Devlet Enformasyon Teşkilatı adı altında toplanması öngörülmüştür. Aynı zamanda bu birimlerin etkili, yeterli olmadıklarından bahsedilmiştir. Bu birimlere alınacak personelin özenle seçilmeleri gerektiğine değinmişlerdir. Halkla ilişkilerin

öneminin gittikçe artmasıyla birlikte 1984 yılında çıkarılan bir kanunla halkla ilişkiler görevi yapan tüm birimler Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği altında toplanmıştır (Tortop, 1993: 14).

Ülkemizde kamu alanında başlayan halkla ilişkiler, özel sektör tarafından da kullanılmış ve kamu alanından daha fazla gelişmiştir. Günümüzde tüm sektörlerde uygulanan ve tüm sektörlerce önem verilen halkla ilişkiler hala gelişme aşamasındadır.

1991'de tamamlanıp yürürlüğe giren “Kamu Yönetimi Araştırma Projesi” (KAYA) genel raporunda, halkla ilişkiler hizmetlerinde merkezi düzeyde koordinasyon sağlamak üzere Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğünün Devlet Enformasyon Başkanlığına dönüştürülmesi, bakanlık ve kurum sözcülüğü uygulamasının getirilmesi, kamu kuruluşlarında halkla ilişkiler uzman yardımcılığı ve uzmanlığı şeklinde istihdam imkânlarının düzenlenmesi gibi önerilere yer verilmiştir (TODAİE, 1991: 48-49).

3.3. Halkla İlişkilerin Önemi

Halkla ilişkiler, başardığı işler ve çözüme kavuşturduğu sorunlar arttıkça giderek daha önemli hale gelen ve üzerinde çok sayıda inceleme ve araştırmanın yapıldığı bir dal olmuştur. Sanayileşmeyle beraber ortaya çıkan toplumsal değişim ve gelişim neticesinde de halkla ilişkiler 20. yüzyılda daha fazla işlerlik kazanmıştır. Bunu gerek kamu gerekse özel kesim örgütlerinin toplumsal sorumluluk duygularının güçlenmesine, çevrelerine karşı daha duyarlı olmalarına, etkileşim imkanlarının artmasına, iletişim teknolojilerindeki büyük gelişmelere ve devletin görevlerinin giderek çoğalmasına bağlayabiliriz.

Demokratik yöntemlerin uygulandığı toplumlarda kamuoyu ve kamuoyunun oluşumu son derece önemlidir. Yüzyılımızın toplumsal ve ekonomik yapısının bir sonucu olarak örgütlerin varlıklarını devam ettirebilmeleri için çevreleri ile ilişki kurmaları, çevreden gelen etkilere açık olmaları ve kendilerini bu çevresel etkilere göre düzenlemeleri gerekmektedir ki bu bağlamda halkla ilişkiler, örgütlerin toplum isteklerine yanıt vermelerini kolaylaştıran yöntemlerden birisi olarak düşünülmelidir. Daha genel bir ifadeyle özel yahut tüzel kişilerin belirtilmiş kitleler ile dürüst ve sağlam ilişkiler kurup geliştirerek onları olumlu inanç ve eylemlere yöneltmesi, tepkileri değerlendirerek tutumuna yön vermesi, böylelikle karşılıklı yarar sağlayan ilişkiler sürdürme yolundaki planlı çabaları içine alan bir yöneticilik şeklidir.

Öte yandan halkla ilişkiler örgütlerin varlıklarını devam ettirebilmeleri için gerekli olan kamuoyu güvenini, anlayışını ve desteğini sağlayacak olan en önemli yönetim işlevleri arasında yer almakta olup bu işlev günümüz dünyasında örgütlerin ve kişilerin birbirine olan bağımlılığı neticesinde doğmuştur (Önal, 1997: 10).

Halkla ilişkilerin önemli noktalarından biri hedef kitleyi tanımadır. Halkla ilişkilerde kuruluşun dikkate alma gereği duyduğu, ortak beklentileri olan insanlar topluluğu, yani kuruluşla doğrudan ya da dolaylı bağı olan alt gruplar, halkı oluşturur. Diğer bir ifadeyle halkla ilişkiler alanında halk sözcüğü kuruluşun muhatap almak durumunda kaldığı “hedef kitleyi” açıklar. Günümüz şartlarında bir kuruluşun hedef kitlesi ile işbirliği yapmadan, görüşlerini dikkate almadan ayakta durabilmesi yahut hükümetin kamuoyunu görmezden gelerek varlığını devam ettirmesi ve demokrasinin gerektiği şekilde işlemesi, seçmenin desteğinden yoksun yerel yönetimlerin ise uzun ömürlü olması imkansızdır. İşletmeler hedef kitleleriyle iletişim kurmada, geribildirim almadan, güven ve işbirliği sağlamada başarılı olamazlar. Bunu yapmayan yani hedef kitlenin beklentilerini, görüşlerini, tutumlarını dikkate almayan işletme yok olmayla karşı karşıya kalırlar. Halkla ilişkiler açısından da durum böyledir. Amaçlarına ulaşmak için mutlaka hedef kitle yahut kitleler belirlenmelidir. Bu hedef kitleler; iç ve dış çevre açısından değerlendirilip, halkla ilişkilerin iç hedef kitlesi ya da dış hedef kitlesi şeklinde ayrımlanabilir. İşletme yahut kurumla bağlantısı olan ve rutin işler sırasında iletişimde bulunulan kişiler “iç hedef kitle”yi oluştururken belirli bir kuruluşla doğrudan bağı ve organik bağı olmayan; basın, eğitimciler, hükümet temsilcileri vb. de “dış hedef kitle”yi oluştururlar (Peltekoğlu, 1998: 117).

Kendisini hedef kitlelerine en etkin ve hızlı aktarabilen, hedef kitlelerini, taleplerini, düşüncelerini, istek ve beklentilerini etkin olarak takip edebilen kurumlar rakiplerine oranla her zaman avantaja sahiptir (Köker, 2005: 259). Bu nedenle halkla ilişkiler uzmanı, ulaşacağı kitleyi iyi ve sınırlı bir biçimde tanımlamalıdır (Sezer, 1987: 216).

Çift yönlü bir süreç olan halkla ilişkiler etkinliklerinde kurumlar hedef kitleleri ile yüz yüze iletişimde dâhil olmak üzere yakın iletişim ortamları oluşturmalı, ürünlerini, hizmetlerini ve kendilerini kitlelere etkili bir şekilde anlatabilmelidir (Köker, 2005: 260). Emniyet Örgütü için en büyük hedef kitle vatandaşlardır. Bunun için vatandaşların istek ve beklentileri net olarak tanımlanmalıdır. Vatandaşlarla kurulan bu yakın iletişim, Örgüt’le aralarında işbirliği ve anlayış ortamının oluşmasına neden olacak ve Örgüt’ün imajı ve itibarına önemli ölçüde katkı sağlayacaktır.

3.4. Halkla İlişkiler Süreci

Halkla ilişkiler süreci araştırma, planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarından oluşmakta olup bunlar sırasıyla aşağıda açıklanmıştır.

3.4.1. Araştırma veya sorunu tanımlama

Halkla ilişkiler çalışmasında hedef kitlenin özellikleri, eğilimleri, görüş ve düşünceleri bilinmeksizin hazırlanacak olan programların başarıya ulaşma şansı yoktur. Sorunun bilinmesi son derece önemlidir. Araştırmanın kimlere yönelik olacağı, araştırmayı kimlerin yapacağı, hangi soruların kimlere sorulacağına detaylı bir şekilde bilinmesi gerekmektedir (Çamdereli, 2000: 62).

Araştırma ile hedef kitlenin kurum ile ilgili düşünceleri belirlenir. Bilginin elde edilmesinden analiz ve yorumuna kadar kullanılacak araç ve yöntemler özenle seçilmeli, güvenilir ve objektif olmalarına dikkat edilmelidir (Geçikli, 2008: 87).

Bir sosyal araştırmada dikkat edilmesi gereken ilk önemli konu, sorunun belirgin şekilde ortaya konması ve araştırma sonucunda ne beklendiğinin önceden bilinmesidir. İkinci önemli husus, araştırmada kullanılan ölçü araçlarının ne derece güvenilir olduklarının bilinmesidir. Üçüncü konu, güvenilirlik derecesi bilinen ölçü araçlarının en verimli şekilde kullanılmasıdır. Araştırmayı yapacak personelin nitelikleri, kullanılan örnekleme yöntemlerinin yapılan araştırma için en doğru sonucu verecek yöntemler olup olmaması araştırmanın amacına ulaşması açısından önemlidir (Akım, 2010: 30).

3.4.2. Planlama

Planlama, gelecekle ilgili kararların önceden alınması, geleceğin bugünden çizilmesidir. “En kötü plan bile plansızlıktan iyidir” ilkesi halkla ilişkiler için de geçerlidir. Kısa ve uzun dönemli halkla ilişkiler konusunda ne yapılmak isteniyor, nasıl ve ne zaman yapılacak, kimlere dönük bir kampanya, kimler tarafından yürütülecek gibi sorular önceden yanıtlanarak süreç planlanmalıdır (Sabuncuoğlu, 1998: 94).

3.4.3. Uygulama

Araştırma ve planlama aşamaları neticesinde oluşturulan kararların faaliyete geçirilmesi bu aşamada olmaktadır. Düşünülen, tartışılan ve yazıya dökülen planlar harekete geçirilir. Yöneticilerin ve çalışanların da desteğiyle, halkla ilişkiler faaliyeti bütün kurumun faaliyeti haline gelir (Yavuz, 2008: 84).

3.4.4. Değerlendirme

Planlanan ve gerçekleştirilen halkla ilişkiler faaliyetinin sonuçlarını tespit edip ölçümlemek değerlendirme aşamasındaki işlemdir. Bir bakıma programın ilk üç evresinin

denetlenmesidir. Geri bildirim öğrenmeye yönelik çalışmaların yapıldığı süreçte, halkla ilişkiler programının tüm ayrıntılarıyla değerlendirilmesi söz konusudur. Değerlendirmede doğru program yapılıp yapılmadığı, amaçlara ne denli ulaşıldığı, hedef kitlelerde istenen iletişimin kurulup kurulmadığı, program maliyetinin öngörüye uygun olup olmadığı, gibi sorunlara yanıt aranır. Bu değerlendirmeden yola çıkarak halkla ilişkiler faaliyetinde gerekli düzeltmeler, yenileme ve iyileştirmeler yapılır, yeni faaliyetler için örnek veriler elde edilmiş olur (Bıçakçı, 1998: 146).

3.5. Emniyet Teşkilatında Halkla İlişkiler

Sosyologlar halka bir şey yaptırabilmek için dünyada üç etkili yol olduğunu söylerler. Bunlar:

1. Zor kullanmak
2. Para ile satın almak
3. İnanıdır (Tortop, 1993:5).

Para ile satın almak kişilerin hizmet karşılığında bir ücret ödemeyi gerektirdiği için maddi imkânlarla bağlıdır ve işin kalitesi de buna bağlı olarak ödenen ücret ile doğru orantılıdır. Bu nedenle sınırları belli, fazla esnemeyen, inisiyatif, duygusallığa ve fedakârlığa yer vermeyen bir hizmeti ifade etmektedir. Bu bağlamda hizmeti alan kişi ancak yaptığı ödeme oranında ve ödeme gücünün var olduğu sürece hizmeti alabilmektedir.

Zor kullanmanın ana koşulu iş yaptırılan kişiden fiziksel yahut mevki olarak üstün olmaktır. İş yaptırmada başarılı olsa da şartların değişmesi ve eldeki mevcut üstünlüğün kaybedilmesi halinde geçerliliğini kaybetmektedir.

İkna etmek ise işin önem ve gerekliliğine inanılmaktan geçmektedir. Hizmet verecek olan kişi iş konusunda gönüllü ve isteklidir, bu bağlamda kişide duygusal bir yaklaşım ve kabullenme söz konusu olduğu için daha verimli, titiz ve derinlemesine çalışmalar sadece ikna olmuş, severek ve isteyerek, fedakârlığını esirgmeden çalışan personelce yerine getirilebilir. Bu sebepten ötürü yukarıda belirtilen her 3 yöntem de iş yaptırmak için kullanılan geçerli yöntemler olsa da içlerinde en geçerli olanı iknadır. Fakat her 3 unsurun da bir arada olduğu bir iş yaptırma şekli, işten elde edilecek başarı ve verimin en yüksek olduğu patronluktur. Bu bağlamda emniyet teşkilatında kurum içi halkla ilişkilerde her 3 yöntem de kullanılmaktadır

Halkla ilişkiler kavramının emniyet teşkilatı ile ilgili olarak ortaya atılışında, halka verilen hizmet kalitesinin artırılması endişesi bulunmaktadır. Cumhuriyet döneminde polis halkla ilişkilerinde ilk olarak 1 Kasım 1937-11 Kasım 1938 tarihleri arasında görev yapan Celal Bayar hükümeti programında değinilmekte, “polis ve amirlerinin halkla olan münasebetleri ve

halka karşı vazife ve hizmetleri için hususi kurslar tertip edileceği” bildirilmektedir (Dağlı ve Aktürk, 1988: 54).

1 Eylül 1947’de göreve gelen Hasan Saka hükümetinin programında ise “Cumhuriyet rejiminin başlıca gayesi, idare teşkilatının halk menfaatlerinin hizmetinde olmasıdır. Bu bakımdan bütün idare ve emniyet teşkilatımızın kanunları tatbik ederken, vazifelerini yaparken bu zihniyetle hareket ederek halka iyi muamelede bulunmanın lüzumunda ısrarlı olacağı” şeklinde bir ibare yer almıştır (Dağlı ve Aktürk, 1988: 142).

Polis teşkilatının genel merkezi ve en üst düzey birimi olan Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde ilk olarak 1975’te “Tanıtma ve Protokol Dairesi” kurulmuş olup bu Daire’nin amacı, emniyet teşkilatının hızla artan ihtiyacını karşılamak, polisin çalışmalarına dinamizm getirmek, vatandaş-polis ilişkilerini iyileştirmek için yapılması düşünülen çalışmaları yürütmektir. Bu birim 1988’de “Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü”, 1997’de ise “Basın Protokol ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü” isimleriyle kurulmuştur. Son olarak bakanlığın 23/06/2008 tarihli onayı ile Görev ve Çalışma Yönetmeliği’nde yapılan isim değişikliği ile “Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü” ismiyle faaliyetini sürdürmektedir. Direkt olarak Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olup Basın Büro Amirliği, Halkla İlişkiler Büro Amirliği ve Bilgi Edinme Büro Amirliği olmak üzere üç bürodan oluşmaktadır (<http://www.egm.gov.tr/BilgiEdinme/Sayfalar/default.aspx> (Erişim Tarihi: 15.04.2014)).

3.6. Polis-Halk İlişkileri

Kamu düzeninin, insanların can ve mal güvenliğinin, toplum huzurunun tesis edilmesi, devamlılığının sağlanması adına faaliyetlerde bulunan bir örgüt olarak polis örgütünün hizmet verdiği halk ile olan ilişkisi son derece önemlidir. Suç sosyal ve hukuksal bir olgu olup ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel problemler, suçların temel sebepleri olarak gösterilebilir. Polisiye yöntemler, suçların önlenmesinde ve suçluların yakalanmasında, başarı sağlayabilmek için yeterli değildir. Bilhassa suçların önlenmesinde halk son derece önem arz eden bir husustur. Bu bağlamda polis örgütünün halkla iyi bir diyalog içinde olması, halkın suçu önleme faaliyetlerine katılmasını ve halkın desteğini almasını sağlayacaktır (Çevik ve Göksu, 2007: 24-25).

Polis-halkla ilişkileri genellikle polis örgütünün çalışmalarını halka tanıtma ve halkı tanıma çabası olup bu çabanın yönlerini Fındıklı (1995: 278-279) aşağıdaki gibi ifade etmiştir:

- Polis halk ilişkileri, polisin polisliği halkla birlikte yapma ilişkisidir.
- Polis halk ilişkileri, polisin korkulan ve korkutan değil, güvenilen ve güven veren bir görevli olduğu izlenimini verme ilişkisidir.

- Polis halk ilişkileri, polisin, polis devletinin veya anlayışının değil, demokratik devletin polisi olduğu gerçeğini halka anlatabilmesidir. Halkla ilişkiler polis devletinde söz konusu değildir.
- Polis halk ilişkileri, polisin temel görevi olan suçu önleme ve kamu düzenini sağlama sorumluluğuna halkın katılımını sağlayabilme becerisidir.
- Polis halk ilişkileri, polisin halkla tanışması, danışması ve dayanışmasıdır.
- Polis halk ilişkileri, bir taraftan halka güven verme, diğer taraftan da halkın güvenini kazanma ilişkisidir. Polis her şeyden önce bir güven kurumudur.
- Polis halk ilişkileri, halka tolerans gösterme aynı zamanda halkın hoşgörüsünü kazanabilme çabasıdır. Toplumdaki gerginliği önleme ve polisin stresini atmasında toleransın önemli rolü vardır.
- Sonuçta, polis halk ilişkileri, halkın iyi niyetini, desteğini ve yardımını kazanabilme ilişkisidir.

Kamu kurumu olan polis örgütünün en temel amacı halkın memnuniyetinin sağlanması ve hizmetlerin halkın beklenti ve talepleri doğrultusunda yürütülmesidir. Bu sebepten ötürü polis açısından halkla ilişkiler bütün çalışanları ile hedef kitesini oluşturan, iki yönlü iletişim süreci olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tanımla polisin kendi çalışmalarını halka tanıtması, halktan gelecek istek ve şikâyetleri de en uygun şekilde değerlendirerek, sonraki çalışmalarına, politikalarına yansıtması anlaşılmalıdır (Güçdemir, 2010: 4).

3.6.1. Polis-halk ilişkilerin amacı ve önemi

Günümüzde toplumsal, ekonomik ve sosyal alanda çok sayıda gelişim söz konusudur. Varlık nedeni halka hizmet etmek olan kamu kuruluşları da değişen çağa ayak uydurmak zorundadır (Güçdemir, 2010: 18). Halkın huzuru ve kamunun güvenliği için çalışan polis için kamuoyu desteğinin önemi göz ardı edilemeyecek bir unsurdur. Günümüz dünyasında polisin başarısı halkın desteğiyle doğru orantılı olarak artmaktadır (Sezer, 1995: 108). Bu bağlamda polis, çevresiyle uyumlu ilişkiler tesis edebilmek için doğru halka ilişkiler politikası ve stratejisi oluşturmak ve uygulamak zorundadır. Polisin buradaki politikası kendi amaç ve çalışmalarının çevreye tanıtılması ve çevrenin polis üzerindeki etkilerini yakından izleme şeklinde ortaya çıkar. Polis halk ile iç içe olursa kendisini daha iyi anlatmış, halkı da daha iyi tanımış olur. Bu şekilde bir karşılıklı uyum, tanıma ve tanıtma ancak polisin halkla ilişkiler faaliyetlerinin artırmasıyla mümkündür (Çevik ve Göksu, 2007: 41-42).

Uysal-Sezer (1986: 6)'in ifade ettiği genel halkla ilişkilerin amaçlarını, Çevik ve Göksu (2007: 41-42), Polis halkla ilişkilerinin amaçlarına aşağıdaki gibi uyarlamıştır:

- Halka bilgi vererek aydınlatma ve polisin politikalarını onlara benimsetmeye çalışma,
- Halkta polise karşı daha olumlu tavır yaratma,
- Polisle olan ilişki ve işlemlerinde halkın işini kolaylaştırma,
- Alınacak kararların daha isabetli olmasını sağlayacak bilgileri halktan elde etme,
- Olumsuzlukların ve aksaklıkların saptanmasında ve giderilmesinde halkın öneri ve şikâyetlerinden yararlanma,
- Polis ile halk ilişkilerinde ortaya çıkan sorunları giderme yollarını araştırma,
- Polisin politika ve uygulamalarında halkın eğilimlerini dikkate alarak gerekirse kimi değişikliklerin gerçekleşmesine yönelik önerileri geliştirme.

Günümüz dünyası çok hızlı gelişen bilim ve teknoloji dünyası olup bu durum yaşamda ciddi değişimleri de beraberinde getirmiştir. Teknolojinin sağlamış olduğu imkanlar bir taraftan yaşamı kolaylaştırırken bir taraftan da beklentileri yükseltmiştir. Toplum gereksinimlerini karşılama görevi olan kamu kurumlarının da bu beklentileri karşılayabilecek seviyede olmaları beklenmektedir. Halk, kamu hizmetlerinin artık çok daha hızlı, güvenli, kolay erişilebilir, şeffaf, demokratik ve etkin olmasını beklenmektedir ki bu gelişim, güvenilen, saygı duyulan ve çağın gerekliliklerine uygun bir kurum olmayı zorunlu kılmaktadır (Kalan, 2010: 55). Bu manada polisin halkla geliştirdiği ilişkilerin çatışmadan uzak olması, karşılıklı anlayış, saygı ve hassasiyet ilkelerine bağlı kalınmasıyla mümkündür. Emniyet güçlerinin vatandaşlara görev bilinci içinde yaklaşırken nazik bir tavır sergilemesi, açık ve anlaşılır bir dil kullanması, dürüst, sabırlı, anlayışlı ve tutarlı bir yaklaşım benimsemelidir ki böyle bir güven ve iletişim ortamının oluşturulması bireylerin kendilerini güvende hissetmelerini sağlayacak, onların da sorunların çözümüne yönelik işbirliğine dayalı bir tutum sergilemesini sağlayacaktır. Bu şekilde güvene, uzlaşmaya ve anlayışa dayalı iletişim ortamında bireylerin polise yönelik algılamaları olumlu bir nitelik kazanacaktır ki bu durum da Emniyet Teşkilatının imajını olumlu yönde etkileyecektir (Akım, 2010: 32).

Modern polislik, yakalanan suçlu oranı ile değil, halkla geliştirilen ilişkilerin niteliği, halka verilen güven ve suç önleme sorumluluğuna halkın katılımını sağlama oranı ile değerlendirilmektedir. Bu bağlamda günümüz dünyasında polislik korkuya değil, güvene, saygıya ve halkın katılımına dayanmaktadır. Artık polisin, halkın güven ve desteği olmaksızın silah ve cop korkusuyla, baskıyla suç ve suçluluğu önlemede başarılı olamayacağı anlaşılmıştır (Aksoy, 1995: 181). Kalan (2010: 55)'ın da belirttiği gibi, günümüz dünyasında polislik artık bir "güç kullanma mesleği" değil "topluma hizmet sunan bir meslek" haline gelmiştir. Fakat suçların önlenmesi ve işlenen suçların sorumlularının yakalanması için polis, halkla işbirliği

yapmak zorundadır. Zira polis olaylarının yalnızca %4'ünde suçüstü yapılabilmiş, %1'inde bir olay tamamen kendi imkanları ile çözülmüş, %4'ü başka yollarla çözülmüş ve geriye kalan %90'lık bir oran mağdur, tanık vb. gibi halkın yardımlarıyla sonuçlandırılabilmiştir. Yıllarca ve yüklü miktarlarda ekonomik harcamalara yol açabilecek olabilecek yakalama olayı, bir ihbarla sonuçlandırılabilir (Öztürk, 2002: 332).

Günümüz dünyasında devlet kurumlarının insan hakları ve demokrasi gibi temel evrensel değerleri dikkate alması çağın yeniliklerine ve şartlarına uyum sağlayabilmesi gerekmektedir. Gelişimleri izleyen kurumlar, gerek kurum içinde gerekse kamuoyu önünde daha etkili, başarılı bir kurum kimliğine ve imajına sahiptirler. Bu bağlamda ülkenin ve toplumun güvenlik ve huzurunu sağlamakla yükümlü olan Emniyet Örgütü de çağın gereklerine uygun bir kurum kimliğine kavuşmak zorundadır (Kalan, 2010: 55).

3.6.2. Kurum İçi Halkla İlişkiler

İşletmelerin temel amacı varlıklarını devam ettirmek, özel ve genel hedeflere ulaşmaktır. Bu hedeflere ulaşabilmek için halkla ilişkileri bir araç olarak kullanan kuruluşların öncelikli olarak kendi içlerindeki sorunları ortadan kaldırmaları gerekir. Kurum ve kuruluşların bu şekilde hedef kitlelerini memnun etme olasılıkları da aratacaktır (Tengilimoğlu ve Öztürk, 2008: 117).

Kuruluşların halkla ilişkiler konusunda yapmış oldukları çalışmalardan öncelenmesi gereken en yakın hedef kitle iç kitle yani çalışanlardır. İç kitleye gereken önemin verilmemesi, buna bağlı olarak da sorunlarının çözülmemesi hedef kitlelere yapılan tüm halkla ilişkiler çalışmalarının boşa gitmesine, sonuçsuz kalmasına yol açabilir. Halkla ilişkiler politikalarının iç hedef kitlede pozitif bir izlenim yaratması, halkla ilişkiler çalışmalarının sadece halkla ilişkiler birimi tarafından değil bütün çalışanlarla yapılmasını sağlayacaktır (Özer, 2009: 121).

Kurumların dinamizmlerinin bir göstergesi olarak iç halkla ilişkiler hem pozitif bir kurum ortamının belirtisi hem de dışa dönük halkla ilişkiler uygulamasının göstergesidir. Kurumun çevre ile iyi ilişkilere sahip olabilmesi için öncelikli olarak kendisinin iyi olması gerekir ki kendi içinde iyi ilişkilere sahip olan kurumun dışarıyla da iyi ilişkiler içerisinde olacağı mutlaklıdır. İçerisinde mevcut olan sorunları çözüme kavuşturamamış, kendi personeliyle çatışma halinde olan bir kurumun halkla ilişkilere çalışmalarında başarı elde etmesi oldukça düşük bir olasılıktır (Üstün, 2010: 469).

Kurum içinde başarılı bir çift yönlü iletişim için bütün iletişim kanallarının etkili bir şekilde çalışması gerekir. Aşağıdan yukarıya, yukarıdan aşağıya, yatay ve çapraz iletişim kanalları kusursuz işlerse kurum içi ilişkilerde başarılı olunur (Çevik ve Göksu, 2007: 69).

Günümüz işletmelerinin uygulayabilecekleri bazı halkla ilişkiler uygulamaları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Sabuncuoğlu, 1998: 115-117):

- Personelin yönetime katılmaları
- Personelle ilişki büroları
- Yöneticilerin bölüm ziyaretleri
- Personel ile periyodik toplantı
- Personel için düzenlenen geziler
- Sosyal etkinlikler
- Yazılı ve basılı araçlar
- Duyuru/ilan tahtaları
- Çalışanların ailelerine yönelmek
- Dilek kutuları

İşinden memnun olan bir personel bu durumu hem aile hem de sosyal yaşamına yansıtacaktır. Her çalışanın çevresini kuruluşla ilgili bilgi akışını sağlayan bir halkla ilişkiler çalışanı gibi işlev gördüğü dikkate alınacak olursa onların çalıştıkları kurumla ilgili doğru bilgilendirilmesi, çalışanın kurumundan her açıdan memnun olması kurum kimliği açısından son derece önemlidir (Çamdereli, 2000: 54).

Polislik her tür suç ve suçlarla devamlı olarak yüz yüze gelmek durumunda olan bir hizmet gurubudur. Bu nedenle polisler çoğunlukla gerilimli bir ortamda negatif duygulara sahip ve mağdur insanlar ile iletişim halindedir. Dolayısıyla kurumunda sorun yaşayan bir çalışanın sorun yaşayan dış müşterisine hizmet sunması, onun sorunlarını çözüme kavuşturması son derece zor hatta imkansız bir durumdur. Polis halk ilişkileri üzerine yapılan çalışmaların, çalışanlara ilişkin memnuniyet çerçevesinde ortaya koymuş olduğu ortak sonuç, polisin halkla yeteri kadar sağlıklı iletişim kuramamasının nedenleri olarak, çalışma saatlerinin düzensizliği, ücret yetersizliği, eğitim seviyesinin düşüklüğü, halka kendini yeterli düzeyde tanıtamama, göreviyle ilgili mevzuatın yeniden düzenlenmemesi ve sosyal imkanların yetersizliği gibi faktörleri göstermektedir (Erdağ, 2000: 177).

3.6.3. Kurum dışı halkla ilişkiler

Halkla ilişkilerin temeli iletişimdir. İletişim iki birim arasındaki birbirine ilişkin mesaj alışverişidir (Cüceloğlu, 1992: 13). Bu bağlamda iletişimde olmazsa olmaz 3 unsurdan söz edilebilir:

- Arasında iletişim kurulacak en az iki birim
- Birimler arasında mesaj alışverişi
- Mesaj alışverişinin birbirine ilişkin olması

Emniyet teşkilatının dış halkla ilişkilerinde iletişim, emniyet teşkilatı ile sivil vatandaş yani kamu arasında gerçekleşmektedir. Emniyet mensupları görevlerini yerine getirirken halkla, görevlerine ilişkin ve görevlerinin gerektirdiği hususlarda muhatap olmaktadır. Burada iletişimin etkinliğini belirleyen ise polisin vermek istediği mesaj ile vatandaşın aldığı mesajın aynı olup olmadığıdır. Çünkü kişiler bazı durumlarda inançları, önyargıları yahut o an içinde buldukları psikolojik durum sebebiyle iletişimde olduğu varlığın sözlerini, duygularını yahut davranışlarını farklı şekillerde algılayabilirler (Cüceloğlu, 1992: 75). Fakat bu durum, iletişim sürecinde yalnızca polisin mesaj verdiği ve vatandaşın mesaj aldığı şekilde tek yönlü bir bilgi akışı şeklinde değerlendirilmemelidir. Çünkü bu şekilde tek yönlü bir yönetim durumu söz konusudur. Bilgi akışının çift yönlü olduğu yani vatandaşın da aldığı mesaja ilişkin yeni bir mesaj gönderdiği durumlarda iletişim etkinliği ve verimi de artmaktadır ki bu şekilde bir iletişim, etkileşim temelinde, karşdakine göre değişken ve dinamik bir yapılanma anlamına gelir. Emniyet teşkilatı halkla olan iletişimde bazen buyurgan bazen de etkileşimci olmak zorundadır. Tek yönlü iletişimin söz konusu olduğu durumlar yani emniyet teşkilatının buyurgan hareket ettiği durumlar mevzuat gereğidir. Çünkü polis, mevzuatı uygulamakla ve mevzuatın uygulanmasını sağlamakla yükümlü olan bir devlet otoritesidir.

Emniyet teşkilatının kurum dışı halkla ilişkiler uygulamaları oldukça fazla olup bunlar arasında öne çıkanlar aşağıda sırasıyla açıklanmıştır.

3.6.3.1. İmaj

İnsan ilişkileri ve iletişimde ilk izlenim son derece önemli olup bu ilk izlenimin değiştirilmesi son derece sordur. Bu sebepten ötürü ilişkilerde ilk izlenimin nasıl olduğu oldukça belirleyicidir. Konu üzerine yapılan çalışmalar, fiziksel açıdan iyi görümlü kişilere yeteneklilik, incelik, dürüstlük ve zekilik gibi özellikler yüklendiğini göstermiştir (Işık, 2005: 16).

İlk izlenimde görünümün ardından etkili olan diğer unsurlar ise konuşma tarzı ve davranış şekilleridir. Emniyet teşkilatında da personelin görüntüsü tasvir edilirken kılık-kıyafetini belirli kriterleri uygun olmasını düzenleyen Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Kılık Kıyafet Yönetmeliği mevcuttur. Emniyet mensubu üniformalı olarak görev yapıyor ise üniformasını ilgili mevzuatta belirtildiği şekilde arma ve aksesuarları ile, temiz, ütülü ve bedenine uygun ölçülerde kullanmakla, saç-sakal tıraşını nizami tutmakla ve genel

görünümünde saygınlığı veya mesleğin ciddiyetini zedeleyecek unsurlardan kaçınmakla yükümlü olup bu yükümlülüklerini yerine getirmeyen personel amirlerince uyarılır, gerekli görülmesi halinde ise cezalandırılır. Polis devletin vitrini, aynası ve eli olarak görülmektedir (Çevik, 2011: 18).

3.6.3.2. Broşür/İlan dağıtılması

Dar manasıyla broşür, altı yahut daha fazla sayfadan oluşan, bir seferlik basılan, belirli bir amaç için önceden belirlenen hedef kitleye dağıtılan, sürekliliği olmayan basılı iletişim aracıdır (Peltekoğlu, 1998: 186). Bu bağlamda halkı belirli hususlarda bilgilendirmek amacıyla broşür ve ilanlar dağıtmak polis-halk ilişkilerinde önemli unsurlar arasında yer almaktadır.

3.6.3.3. Sergiler

Emniyet teşkilatını tanıtıcı yahut özel gün ve haftalara yönelik olarak emniyet mensuplarınca sergiler açılabilir. Bilhassa Türk Polis Teşkilatı'nın kuruluş yıldönümlerinde teşkilatı halka tanıtmak için sergiler açılmakta olup (Çevik ve Göksu, 2003: 73) bu tür uygulamalar polis-halk yakınlaşmasında, halkın emniyet teşkilatını ve dolayısıyla polisi tanınmasında oldukça yararlı olmaktadır.

3.6.3.4. Sempozyum, panel ve seminerler

Milli Eğitim Müdürlükleri, üniversiteler ve diğer kurumlarla işbirliği çerçevesinde öğrenciler, gençler yada halka yönelik çeşitli konularda bilgilendirici organizasyonlara katılarak toplumun bilgilenebilmesi, korunması ve menfaatine yönelik çalışmalarda yer alınmaktadır. Bu konuda Gaziantep Emniyet Müdürlüğü tarafından okullarda güvenliğin sağlanması, madde bağımlılığı gibi konularda seminerler, sempozyum ve paneller düzenlenmektedir (Çağlar ve Kılıç, 2012: 21).

3.6.3.5. Şikâyet, dilek ve öneri kutuları

Halkın emniyet yetkilileri ile birebir görüşmeye çekinmesi, çeşitli sebeplerle şahsi müracaat etmekten kaçınması ihtimalleri dikkate alınarak yüz yüze mülaki olmayı zorunlu kılmayan şikâyet, dilek ve öneri kutuları hazırlanmış olup bu kutular tıpkı posta kutuları gibi kilitli olup anahtarları da emniyet birimlerinde bulunmaktadır. Bu kutular halkın kolay bir şekilde ulaşabileceği yerlere konulmakta ve belirli aralıklarla kontrol edilmektedir.

3.6.3.6. Yarışmalar

Okul dönemindeki çocukların polisi ve emniyet teşkilatını tanımasını sağlamak, sempatilerini kazanmak ve ilişkiler kurulmasına olanak sağlamak için zaman zaman resim, şiir, kompozisyon gibi çeşitli yarışmalar düzenlenmektedir. Gaziantep Emniyet Müdürlüğü tarafından her yıl 10 Nisan kutlamalarından önce bu tarz yarışmalar düzenlenmektedir (Çağlar ve Kılıç, 2012: 174).

3.6.3.7. Spor müsabakaları

Çeşitli spor dallarında emniyet birimine ait spor takımları kurulmakta ve genellikle emniyet personeline oluşan bu takım çeşitli müsabakalara katılmaktadır. Yapılan bu müsabakalar neticesinde halkla yakınlaşmanın sağlanması, topluma örnek olunması amaçlanmaktadır. Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğü, İl Millîği Eğitim Müdürlüğü ve Gaziantep Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü tarafından suça itilen çocuklar ve gençleri topluma kazandırmak, toplumla ve birbirleriyle kaynaştırmak amacıyla voleybol, basketbol ve futbol müsabakaları organize edilmektedir.

3.6.3.8. Huzur toplantıları

Çeşitli kurum yetkilileri, mahalle muhtarları ve halkın katılımıyla mevcut sorunların, çözümlerin, taleplerin ve karşılıklı beklentilerin konuşularak halk ile yakınlaşma ve kaynaşmanın sağlandığı toplantılar düzenlenmektedir. Gaziantep Emniyet Müdürlüğü tarafından da mahalle muhtarları, cami imamı ve öğretmenler ile beraber huzur toplantıları düzenlenmektedir (Işık:2012:86).

3.6.3.9. Televizyon programları, açık oturum, röportaj

Emniyet teşkilatının görev alanında bulunan hususlarla ilgili düzenlenen televizyon programlarına, konusunda görevli personel katılabilmekte, yapılan çalışmalar ve halkın yapması gerekenler hususunda bilgiler verilmektedir. Bu durum neticesinde çok büyük kitlelere ulaşma imkanı da elde edilmiş olur (Seçim, 2000:139).

3.6.3.10. İnternet hizmetleri

Bilgisayar teknolojileri çok gelişmiş ve iletişimde internet kullanımı artmıştır. Her kurum kendi internet sayfasını yaptırarak güncel olarak insanların kullanımına açmıştır. Bu sayfalar sayesinde her türlü duyuru, bilgi ve diğer şeyleri halka duyurabilmektedir. Özel ve kamu sektöründeki bütün kurumların neredeyse hepsinin internet sayfaları vardır. İsteyenler kolayca girip her türlü bilgiyi alabilmektedir (Çevik ve Göksu, 2007:109).

Emniyet birimlerine her türlü bilgi edinme, şikayet, ihbar vb. amaçlı olarak internet üzerinde ulaşılabilecek web adresleri bulunmaktadır. Bu sayfalarda yapılan hizmetler, vatandaşlardan beklentiler, vatandaşa verilmek istenenler ve vatandaşların da istediği talepler alınmakta ve cevaplar verilmektedir. Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğü'nün web sayfasında da bilgi edinme, şikayet, ihbar amaçlı linkler bulunmaktadır. Bunların yanı sıra İl Emniyet Müdürlüğü'nün gerçekleştirmiş olduğu projeler hakkında bilgi verilmektedir.

3.6.3.11. Polis radyosu

Polis Radyosu, toplumun her kesimine hitaben kaliteli Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve Türkçe Sözlü Hafif ve pop müzik yayınları yapmaktadır. Merkez ve bölge radyoları olmak üzere yaklaşık 30 civarında polis radyosu bulunmaktadır. 1948'de Bakanlar Kurulu'nun aldığı karara dayanarak ilk olarak 1952'de yayına başlayan Polis Radyosu'nun amacı, Anayasa ve Cumhuriyet ilkeleri doğrultusunda suç ve suçluluğun önüne geçmek, can ve mal güvenliğini korumasını sağlamak, trafik kaza ve ihlallerinin azaltılmasını sağlamak, polisin yapmış olduğu hizmetleri halka daha iyi ve etkili bir şekilde duyurmak ve tüm bunlara bağlı olarak polis-halk ilişkilerinin etkinliğini artırmaktır (www.caginpolisi.com.tr). 2004 yılında kurulan Gaziantep Polis Radyosu 96.6 frekansıyla yayın hayatını sürdürmektedir.

3.6.3.12. Basın ve halkla ilişkiler

En genel anlamda, toplum ile emniyet teşkilatı arasındaki iletişimi en kaliteli, verimli hale getirmek, bu iletişimden karşılıklı ve nihai olarak toplumsal bir yarar elde etmek ve bunun devamlılığını sağlamak için yapılan faaliyetler olup bu faaliyetlerin en temel iki odağı, polis-medya ve polis-halk ilişkileridir. Bu odaklarla ilgili faaliyetler bilhassa medyada çıkan haberlerin takibi ve değerlendirilmesi ile halkın memnuniyeti üzerine yoğunlaşmaktadır (Çevik, 2011: 124).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

POLİS ALGISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

4.1. Algı Kavramı

Algı Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü / Sosyal Bilimlerde kısaca, “uyaranların duyu organları aracılığıyla beyne iletilmesi, beyinde tanınması ve değerlendirilmesi” şeklinde tanımlanmaktadır (TÜBA, 2011: 32).

Algı, duyu organları aracılığıyla alınan uyarıcıların anlamlı bir bütün haline getirilmesi, analizi, anlamlandırılması ve sentezine ilişkin süreçle olarak tanımlanmaktadır. Burada bahsedilen süreçler, uyarıcıların duyu organları tarafından algılanması, algılanan uyarıcının tanımlanması, kavranması, anlamlandırılması sırasında gerçekleşen bilişsel, duygusal ve fizyolojik süreçlerdir (Budak, 2003: 43).

Algı duyu organlarıyla, nesnelerin özelliklerin yada ilişkilerin farkında olma sürecidir. Algıda duygusal içerik her zaman var olmasına karşın önceki deneyimlerden etkilendiği için duyu organlarına ulaşan uyarıların pasif pasif biçimde kaydedilmesinden fazlasını içerir (Arda, 2003: 18).

Algılar kişinin hayata uyumunda son derece önemlidir. Kişi bir nesne yahut olaya ilişkin ne kadar fazla duyuma sahip olursa o nesne yahut olayı o kadar kolay ve sağlam algılar. Çünkü duyular zihinde birleşerek örgütlenme neticesinde kişilerde algıyı oluşturur. Böyle durumlarda da tam algıdan söz edilebilmesi olasıdır (Binbaşoğlu ve Binbaşoğlu, 1992: 34–35).

4.2. Algı Çatışma ve Yanılgıları

Algılama sürecini zorlu hale getiren ve bireyin davranışlarının toplumda yanlış yönlendirilmesine yol açan çeşitli algısal yanılgı ve çarpıtmalar söz konusu olup bu noktalar bireyin tutum ve davranışları üzerinde etkili olan faktörler arasında yer almaktadır ve öncelikle farklılaşmalara, sonrasında da çatışmalara yol açmaktadır. Söz konusu algısal çarpıtma ve yanılgılar aşağıdaki gibi değerlendirilebilir (Şahım, 207-2008: 30-31):

- **Basmakalıplılık:** İnsanları ve olayları belirli bir önyargı temelinde algıladığımız zaman “basmakalıp” yargılar ortaya çıkmaktadır. Bu tür yargılardan kasıt, insanların zihinlerinde oluşturdukları görüntülerdir. Basmakalıp yargılar içerisinde en yaygın olarak kullanılanı, kişileri içerisinde yer aldıkları gruba göre değerlendirme eğiliminde olmaktadır.

- **Model oluşturma:** Belirli bir konuda kişinin zihninden ideal bir model yahut tipleme oluşturması, onun bu modele yahut tiplemeye göre insanları, olayları ve nesneleri değerlendirmesine yol açacaktır ki bu durum da onu algısal yanılgılara götürebilmektedir. unku boyale bir durumda kişi kendi modeli dışındaki önemli noktaların ve ayrıntıların farkına varamaz hale gelecektir.
- **Hale etkisi:** Başkalarıyla ilgili izlenimler üzerinde eğilimler de etkili olmaktadır. Örneğin, başkalarının kişiliğinin homojenliğinin genellikle abartılması bu tür eğilimlerdenendir. Boyale bir eğilim içerisinde olmak, kişiyi cazip özellikleri açısından çok fazla olumlu yahut istenilmeyen özellikleri açısından da çok fazla olumsuz değerlendirmeye neden olacaktır. Bu bağlamda “hale etkisi” gerek basmakalıplık ve gerekse de model oluşturmada olduğu gibi bireysel farklılıkları gerçekçi bir şekilde ve nesnel olarak algılamayı zorlu hale getirmektedir.
- **Seçici algılama:** Seçici algılama, sistemli olarak ilgilenmek, duymak, görmek ve istemediğimiz bilgileri göz ardı ederek, daha önce göze batan yahut öne çıkan hususlara odaklanmamız şeklinde tanımlanabilir. Bu noktada öne çıkma, tecrobelere, ihtiyaçlara ve yönlendirmelere açık olarak ortaya çıkmaktadır.
- **Yansıtma eğilimi:** Kişilerin, başka insanların da kendilerine benzediğini varsayma eğilimi olarak tanımlanabilir.
- **Zıtlık etkileri:** Bir kişinin, kişilik özelliklerinden birini, aynı özelliklere sahip olan kişilerden daha yüksek yahut dşok olarak değerlendirmesi ve diğer bireylere zıt bir görünüm sergilemesidir.
- **Beklentiler:** Herhangi bir şeyin istenilen şekilde gelişmesini ve neticelenmesini istemek şeklinde tanımlanabilir. Bu bağlamda da beklentiler, çeşitli olay yahut olgular karşısında tutumların nasıl şekillendirileceğini ve hangi yönde davranışlar sergileneceğini belirleyen unsurlar arasında yer almaktadır.
- **Mantıksal hata:** Kişilerin belirli bir özelliğinden yola çıkarak başka özellikleri hakkında çıkarımda bulunma eğilimidir. Fakat bir kişinin zeki olduğunun bilinmesi, o kişinin aynı zamanda kurnaz, hayal gücü yüksek, ne yaptığını bilen ve güvenilir bir insan olduğu sonucuna ulaşmak için yeterli olmayacak ve bu nedenle de yanılgılara yol açabilecektir.
- **Olumluluk eğilimi:** Diğer kişiler hakkında olumsuz değerlendirmelerde bulunmaktan ziyade olumlu değerlendirmelerde bulunma eğilimi olarak ifade

edilebilir. Fakat bazı kişilerde daha baskın olarak görülen bu eğilim çoğunlukla gerçekçi değerlendirmeyi engellemektedir.

- **Öncelik ve yakınlık etkisi:** Değerlendirme yapılacak kişi yahut kişiler hakkında etkileşim ve iletişim sürecinin temel belirleyici haline gelmesi şeklinde ifade edilebilir. Örneğin patron yahut yöneticisini ilk günden etkilemeyi başaran kişi diğerlerine göre daha avantajlı hale gelebilmektedir.

4.3. Türkiye’de Devlet ve Polis Algısı

Halkın polisi nasıl algıladığını anlayabilmek için devleti, kamuyu nasıl algıladığının bilinmesi gerekmektedir. Bunun en büyük nedeni, polis teşkilatının devleti doğrudan yansıtan kamu kurumlarından biri olmasıdır. Türkiye’de toplumun her zaman ikinci planda kaldığından daha önce bahsedilmiştir. Türk tarihine bakıldığında devlet, bürokrasi tarafından geliştirilmiştir. Bürokrasi, toplumu kontrol eden topluma egemen olan bir yapıya sahiptir. Bürokrasinin bu kadar güçlü olması da kamu kurumlarının topluma değil, devlete karşı sorumluluk duymasına neden olmuştur. Bu durum halkın devlete güvenmemesine neden olmaktadır. Özellikle polis teşkilatının, zor kullanma yetkisine sahip silahlı bir kurum olması halkla arasında mesafe olmasına neden olmaktadır. Bazı durumlarda ise ufak da olsa olumsuz olayların gerçekleşmesi halkın güvenini iyice sarsmakta, halkın gözündeki polis imajını kötü etkilemektedir (Çevik ve Göksu, 2003: 11-14).

Türkiye’de halkın devlete ve polise bakış açısı çok güçlü ve merkeziyetçi bir devlet yönetiminin söz konusu olduğu şeklinde olup bu bağlamda toplum Türk tarihinde devletle el ele gelişmemiş, tam tersine devletin yanında toplum daimen ikinci planda kalmıştır. Bu nedenle Türkiye’de halk, kamu yönetimi ve programlarının kendi taleplerine göre değil, toplumun gereksinimlerini herkesten daha iyi bildiklerini düşünen yönetici ve elitlerin görüşlerine göre şekillendiğini düşünmektedir.

Türk tarihinde devlet, sivil toplum tarafından değil, toplumu yönlendiren, kontrol eden ve ona egemen olan bürokrasi tarafından geliştirilmiştir. Bu durum da doğal olarak bürokratik egemen gücün daha fazla rol oynadığı kamu politikalarını ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bunların yanı sıra iletişimin hızlı olduğu günümüz dünyasında yurdun herhangi bir yerinde bir polis teşkilatı mensubunun yapmış olduğu hatalar medya vasıtasıyla tüm topluma yayılmaktadır. Öte yandan polisin gün içerisinde gerçekleştirmiş olduğu ve başarı ile neticelenen binlerce operasyon medyada yeteri kadar yer bulamamakta ve dolayısıyla da halkın bilgisine sunulamamaktadır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak halkın tek yönlü ve hatta yanlış bilgilendirilmesine neden olduğu için halk tarafından genellemeler yapılmakta ve yanlış çıkarsamalarda bulunulmaktadır.

4.3.1. Devlet–devlet algısı

Türk toplumu genel itibariyle devlet algısına ilişkin bir çekinceye sahiptir. Bu durumun tarihsel nedenlerinden birisi, Türkiye’de toplumu yönlendiren ve kontrol altında tutan, topluma karşı güçlü bir devlet anlayışıdır. Bu tür bir devlet anlayışının yansıması olarak Türk kamu bürokrasisi ve bu bürokratik yapılanmanın temel öğelerinden birisi olan polis, bu özelliklerin önemli birer temsilcisi ve yaşatıcısıdır (Çevik, 2002: 42-43). Bürokratlar, seçkin bir yapı oluşturarak toplumun sorunlarını toplumdan daha iyi çözebileceklerini düşünmektedirler. Bu da, devlet memurlarının davranışlarına yansımakta ve topluma değil devlete karşı sorumlu olması duygusunu geliştirmektedir.

Kamu yönetimindeki topluma değil, devlete ve üstlerine karşı sorumluluk duyma anlayışı, Türkiye’de geçerliliğini devam ettiren bir anlayıştır. Bu sürecin doğal bir sonucu olarak, hem siyasi hem de idari bürokrasinin Türkiye’de büyük bir itibar kaybı yaşadığı söylenebilir. Kamu yöneticilerinin, kendilerini toplumdan ayrı tutmaları, zamanla toplum nezdinde hiç güven vermeyen insanlar olarak algılanmalarına yol açmıştır. Fakat bazı kamu yöneticilerinin ve görevlilerinin toplumla iç içe olmaları, devlet–toplum dayanışmasına kısmen de olsa katkı yapmaktadır. EGM’nün 1995 yılında yaptırdığı “Halkın Polis İmajı ve Polis-Halk Bütünleşmesinin Dinamikleri” isimli araştırma sonuçlarına göre halk, polislik mesleğindeki ve emniyet teşkilatındaki bütün olumsuzluklara rağmen polise itibar göstermektedir (Çevik, 2003: 12-13). Özellikle Emniyet Hizmetleri içerisinde “Toplum Destekli Polis” şube ve bürolarının kurulması vatandaşın devlet algısına olumlu katkı sağlayan bir uygulama olmuştur.

“Türkiye’de Güvenlik Hizmetlerinin Vatandaş Memnuniyeti Açısından Değerlendirilmesi” isimli bir çalışmada Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2012 yılında vatandaşlara uygulanan Yaşam Memnuniyet Anketi (YMA) değerlendirilmiştir (Muş vd., 2014: 559-581). Sonuç bulgularına göre, kadınların erkeklere oranla Güvenlik Asayiş Hizmetleri Memnuniyet (GAHM) derecesinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Kadınların erkeklere oranla kolluk kuvvetleri ile daha az temasta bulunmaları bu durumu açıklayabilmektedir. Vatandaşlardan evli veya dul olanların diğerlerine kıyasla GAHM dereceleri daha fazla olduğu görülmüştür.

Eğitim seviyesinin GAHM derecesi üzerinde negatif bir etki olduğu görülmektedir. Bireyin eğitim seviyesinin artması ile GAHM düzeyi anlamlı bir şekilde azalmaktadır. Vatandaşların eğitim seviyeleri arttıkça kolluk hizmetlerinden beklentileri de artmaktadır. Bu nedenle kolluk eğitiminde farklı demografik özellikteki vatandaşlarla ilişkilerinde iletişim konusunda bilgilendirilmeli faydalı olacaktır.

Vatandaşların gelir seviyeleri yaş dağılımındaki farklılıkların GAHM derecesi üzerinde her hangi bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Genelde kolluk görevlileri güvenlik hizmetlerini sağlarken gelir düzeyi yüksek ve yaşı daha ileri olan vatandaşlarla iletişimlerinde daha dikkatli davranmaktadırlar. Herhangi bir suçtan mağduriyet yaşayanlar ile daha fazla suç korkusu yaşayanların GAHM düzeyleri azalmaktadır. Polis suç önleme stratejilerini geliştirirken suç korkusunu da düşünmelidir. Ayrıca yaşadığı çevreden memnun olanlarında güvenlik ve asayiş hizmetlerinden daha fazla memnun oldukları görülmektedir (Muş vd., 2014: 577).

4.3.2. Polis-polis algısı

Polisin kendisini algılamasında, geniş takdir yetkisinin kullanımına ilişkin belirlemelerde bulunulması söz konusu olup bu bağlamda polisin davranışlarında ve kuralların uygulanmasında, geniş bir takdir yetkisine karşın amir sayısındaki yetersizliğin çok daha önemli sorunların ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. Polis teşkilatının imajı açısından aleyhine olan negatif durum, polisin toplumun en sorunlu kesimleriyle uğraşmasıdır. Polisin yapmış olduğu işlerin doğasında genel itibariyle olumsuzluk hakimdir. Dolayısıyla polis, yaptığı işler itibariyle zaten toplumdaki kötü ve olumsuz şeylerle mücadele etmektedir şeklinde bir algı söz konusudur. İşin doğasında var olan kötülük ve olumsuzluk nedeniyle, polis çoğu zaman bu kötü insanlara karşı sert ve acımasız sanılan görüntüsünü, halkla iletişim, tanıtım ve reklam yoluyla düzeltmek yoluna gitmelidir (Çevik, 2003: 12-13).

BEŞİNCİ BÖLÜM

ANKET BULGULARI

Bu bölümde, Katılımcıların Demografik Durumlarına İlişkin ve Algıya İlişkin Bulguları ayrı alt kategorilere ayrılarak sonuçlar tablolar şeklinde ortaya konmuş ve değerlendirilmiştir.

5.1. Katılımcıların Demografik Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 1: Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı

		N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	40	19,5
	Erkek	165	80,5
	Toplam	205	100,0

Yapılan çalışmada toplam 205 kişi ile görüşülmüş olup bunların cinsiyetlerine göre dağılımları yukarıdaki tabloda görülmektedir. Buna göre katılımcılardan 40'ı (%19,5) kadın, 165'i (%80,5) ise erkektir.

Tablo 2: Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı

		N	Yüzde (%)
Yaş	18-25	83	40,5
	26-35	81	39,5
	36-45	33	16,1
	46 ve üzeri	8	3,9
	Toplam	205	100,0

Çalışmaya katılanların yaş gruplarına göre dağılımları tablo 5.2'de görülmektedir. Tablo incelendiğinde katılımcılardan 83'ünün (%40,5) 18-25 yaş grubunda, 81'inin (%39,5) 26-3 yaş grubunda, 33'ünün (%16,1) 36-45 yaş grubunda, 8'inin de (%3,9) 46 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların aylık gelirine göre dağılımı

		N	Yüzde (%)
Aylık Gelir	0-1.000 TL	57	27,8
	1.000-1.500 TL	45	22,0
	1.500-2.000 TL	27	13,2
	2.000-2.500 TL	20	9,8
	2.500 TL üzeri	56	27,3
	Toplam	205	100,0

Katılımcıların aylık gelirlerine göre dağılımları yukarıdaki Tablo 5.3’de görülmektedir. Buna göre çalışmaya katılan 205 katılımcının %27,8’i 0-1.000 TL, %27,3’ü 2.500 TL üzeri, %22’si 1.000-1.500 TL, %13,2’si 1.500-2.000 TL ve %9,8’i de 2.000-2.500 TL aylık gelire sahiptir.

Tablo 4: Katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımı

		N	Yüzde (%)
Eğitim Durumu	İlkokul terk	3	1,5
	İlkokul mezunu	21	10,2
	Ortaokul mezunu	21	10,2
	Lise mezunu	76	37,1
	Üniversite mezunu	78	38,0
	Yüksek lisans/doktora mezunu	6	2,9
	Toplam	205	100,0

Çalışmaya katılanların eğitim durumuna göre dağılımı yukarıdaki Tablo 5.4’de görülmektedir. Tablo incelendiğinde katılımcıların %38’inin üniversite mezunu, %37,1’inin lise mezunu, %10,2’sinin ortaokul ve lise mezunu, %2,9’unun yüksek lisans/doktora mezunu olduğu görülmektedir. Bununla birlikte katılımcılardan %1,5’inin de ilkokulu bıraktığı görülmektedir.

Katılımcıların demografik özellikleri bağlamında polisin görev ve sorumluluklarıyla ilgili farkındalıklarının dağılımı Tablo 5.5’te görülmektedir.

Tablo 5: Polislin görev ve sorumluluklarıyla ilgili farkındalık

Nüfus Özellikleri	Polislin Görev ve Sorumluluklarını Bilip Bilmeme Durumu		
		Evet	Hayır
Cinsiyet	Kadın	10 (%25)	30 (%75,0)
	Erkek	70 (%42,4)	95 (%57,6)
Yaş	18-25	36 (%43,4)	47 (%56,6)
	26-35	29 (%35,8)	52 (%64,2)
	36-45	13 (%39,4)	20 (%60,6)
	46 ve üzeri	2 (%25,0)	6 (%75,0)
Eğitim Durumu	İlkokul terk	1 (%33,3)	2 (%66,7)
	İlkokul mezunu	13 (%61,9)	8 (%38,1)
	Ortaokul mezunu	9 (%42,9)	12 (%57,1)
	Lise mezunu	27 (%35,5)	49 (%64,5)
	Üniversite mezunu	30 (%38,5)	48 (%61,5)
	Yüksek lisans/doktora mezunu	0 (%0,0)	6 (%100)
Aylık Gelir	0-1.000 TL	26 (%45,6)	31 (%54,4)
	1.000-1.500 TL	18 (%40,0)	27 (%60)
	1.500-2.000 TL	5 (%18,5)	22 (%81,5)
	2.000-2.500 TL	15 (%75)	5 (%25,0)
	2.500 TL üzeri	16 (%28,6)	40 (%71,4)

Katılımcıların polislerin görev ve sorumluluklarına ilişkin farkındalıkları yukarıdaki tabloda görülmektedir. Tablo 5.5 incelendiğinde erkeklerin kadımlara oranla, 18-25 yaş grubunda olanların diğer yaş grubundakilere oranla, lise ve üniversite mezunlarının diğer eğitim düzeyine sahip olanlara oranla, 1.500 – 2.000 TL aylık gelire sahip olanların diğerlerine oranla polislerin görev ve sorumluluklarını daha iyi bildikleri görülmektedir.

5.2. Algıya İlişkin Bulgular

Katılımcıların polislere yönelik algılarını belirlemek üzere yapılan anketten elde edilen verilerin analizi neticesinde elde edilen sonuçlar aşağıda tablo:6’da verilmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların anketten elde ettikleri ortalama skorlar

Anket Soruları	Ortalama	SS (±)
Polis merkezine çekinmeden gidebilirim	3,98	1,30
Polislin güvenliği sağlamada başarılı olduğumu düşünüyorum	3,64	1,19
Polislerin halka sıcak davrandığını düşünüyorum	3,47	1,30
Polislin halka kendini ifade edemediğini düşünüyorum	3,27	1,25
Polislin suç ve suça karşı caydırıcı olabildiğini düşünmüyorum	3,14	1,32
Polislin halkın sevgisini kazanmak için halkla birlikte sosyal etkinlikler düzenlemesi gerektiğini düşünüyorum	3,95	1,19
Polislerden asayişle ilgili bir konu hakkında isteğim olduğunda derhal bana verileceğini düşünüyorum	3,56	1,19
Polislin müdahale etmek zorunda kaldığı olaylarda işyerlerinin zarar görmemesi için gerekli özeni gösterdiğini düşünüyorum	3,54	1,21

Madde bağımlılığı, terör vb., konularda polisin halkı bilinçlendirici çalışmalar yürütmesi gerektiğini düşünüyorum	4,25	0,98
Evimden veya işyerimden ayrıldığım zaman evimin veya işyerimin güvende olduğunu düşünüyorum	3,19	1,23
Polisin iş merkezlerinin bulunduğu yerlerde aldığı güvenlik tedbirlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum	3,37	1,16
Polisin gençlere mesleğini tanıtıcı etkinlikler yapabileceğini düşünüyorum	3,77	1,09
Polis araçları gördüğümde huzursuzluğa kapılıyorum	2,45	1,35
Polisin gençleri kazanmaya yönelik eğitim faaliyetleri içinde olması gerektiğini düşünüyorum	3,99	1,12
Polisin sosyal ve ekonomik durumunu göze alarak çocuğumun polis olmasını isterim	3,07	1,37
Polis teşkilatında olumlu gelişmeler olduğuna inanıyorum	3,59	1,24
İşyerlerinin bulunduğu caddelerde uygulanan park yasağının müşteri potansiyelini düşürdüğünü düşünüyorum	3,32	1,26
Polislerin aldığı mesleki eğitimin yeterli olduğunu düşünüyorum	3,20	1,17
Polisin yürüttüğü idari konularda vaktinde hizmet verdiğini düşünüyorum	3,32	1,16
Polisin iş merkezlerinin bulunduğu yerlerde aldığı trafik önlemlerinin gerekli olduğunu düşünüyorum	3,67	1,13
Polisin görev ve sorumluluklarını bilmiyorum	Evet	Hayır

Tablo 5.6. incelendiğinde katılımcıların polis ve polislerin yapmış olduğu hizmetlerle ilgili düşüncelerinden elde ettikleri ortalamalar görülmektedir. Tablo incelendiğinde katılımcıların “Polis araçları gördüğümde huzursuzluğa kapılıyorum” düşüncesine çok fazla katılmadıkları görülmektedir. Zira bu konuda katılımcıların ankette elde ettikleri ortalamanın $2,45 \pm 1,35$ olduğu görülmüştür. Bununla birlikte katılımcıların en yüksek ortalamaya sahip oldukları düşüncenin ise “Madde bağımlılığı, terör vb., konularda polisin halkı bilinçlendirici çalışmalar yürütmesi gerektiğini düşünüyorum” olduğu görülmüştür.

Tablo 7: Katılımcıların polise ilişkin algıları boyutunda görüşlerinin cinsiyete göre karşılaştırması

Anket Soruları	Kadın	Erkek	t	P
Polisin gençleri kazanmaya yönelik eğitim faaliyetleri içinde olması gerektiğini düşünüyorum	4,35	3,89	2,314	,02
Polisin gençlere mesleğini tanıtıcı etkinlikler yapabileceğini düşünüyorum	4,05	3,69	2,021	,04
Polisin iş merkezlerinin bulunduğu yerlerde aldığı trafik önlemlerinin gerekli olduğunu düşünüyorum	4,15	3,54	3,079	,00
Polisin görev ve sorumluluklarını bilmiyorum	1,75	1,57	2,037	,04

Tablo 5.7 incelendiğinde kadınların erkeklere oranla tüm değişkenlerde daha yüksek ortalama elde ettiği görülmektedir. Yapılan istatistiksel analiz neticesinde tüm değişkenler açısından cinsiyete göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($P < 0,05$).

Tablo 8: Katılımcıların polise ilişkin algıları boyutunda görüşlerinin yaşa göre karşılaştırması

Anket Soruları		Değişkenlik Ölçüsü	F	P
Polislerden asayişle ilgili bir konu hakkında isteğim olduğunda derhal bana verileceğini düşünüyorum	Grup içi	4,41	3,243	,023
	Gruplar arası	1,36		
Polisin müdahale etmek zorunda kaldığı olaylarda işyerlerinin zarar görmemesi için gerekli özeni gösterdiğini düşünüyorum	Grup içi	3,84	2,672	,049
	Gruplar arası	1,44		
Polisin gençleri kazanmaya yönelik eğitim faaliyetleri içinde olması gerektiğini düşünüyorum	Grup içi	3,87	3,175	,025
	Gruplar arası	1,22		
Polisin iş merkezlerinin bulunduğu yerlerde aldığı trafik önlemlerinin gerekli olduğunu düşünüyorum	Grup içi	4,067	3,292	,022
	Gruplar arası	1,23		

Katılımcıların yaş gruplarına göre polis ve polisin görev-sorumluluklarına ilişkin düşünceleri arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan istatistiksel tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) neticesinde Tablo 5.8’de görülen sonuçlar elde edilmiştir. Tablo incelendiğinde belirtilen kriterler açısından gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($P < 0,05$). Anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Post-Hoc (Tukey HSD) testi neticesinde; “Polislerden asayişle ilgili bir konu hakkında isteğim olduğunda derhal bana verileceğini düşünüyorum” değişkeni için 26-35 yaş grubu ile 18-25 yaş grubu arasında farklılık olduğu, “Polisin müdahale etmek zorunda kaldığı olaylarda işyerlerinin zarar görmemesi için gerekli özeni gösterdiğini düşünüyorum” değişkeni için 18-25 yaş grubu ile 36-45 yaş grubu arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9: Katılımcıların polise ilişkin algıları boyutunda görüşlerinin eğitim durumuna göre Karşılaştırması

Anket Soruları		Değişkenlik Ölçüsü	F	P
Polisin gençleri kazanmaya yönelik eğitim faaliyetleri içinde olması gerektiğini düşünüyorum	Grup içi	3,212	2,653	,02
	Gruplar arası	1,211		
Polisin iş merkezlerinin bulunduğu yerlerde aldığı trafik önlemlerinin gerekli olduğunu düşünüyorum	Grup içi	3,375	2,756	,02
	Gruplar arası	1,225		

Eğitim durumuna göre katılımcıların polisleri ve uygulamalarına ilişkin düşünceleri arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan istatistiksel analiz neticesinde yukarıdaki tabloda görülen sonuçlar elde edilmiştir. Tablo 5.9 incelendiğinde “Polisin gençleri kazanmaya yönelik eğitim faaliyetleri içinde olması gerektiğini düşünüyorum” ve “Polisin iş

merkezlerinin bulunduğu yerlerde aldığı trafik önlemlerinin gerekli olduğunu düşünüyorum” değişkenleri açısından gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($P<0,05$). Anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre; “Polisin gençleri korumaya yönelik eğitim faaliyetleri içinde olması gerektiğini düşünüyorum” değişkeni için ilkokul mezunları ile üniversite mezunları ve ortaokul mezunları ile üniversite mezunları arasında, “Polisin iş merkezlerinin bulunduğu yerlerde aldığı trafik önlemlerinin gerekli olduğunu düşünüyorum” değişkeni için ortaokul mezunları ile lise mezunları arasında anlamlı farklılık saptanmıştır.

Tablo 10: Katılımcıların polise ilişkin algıları boyutunda görüşlerinin gelir durumuna göre Karşılaştırması

Anket Soruları		Değişkenlik Ölçüsü	F	P
Polis merkezine çekinmeden gidebilirim	Grup içi	5,173	3,192	,01
	Gruplar arası	1,621		
Polisin güvenliği sağlamada başarılı olduğunu düşünüyorum	Grup içi	4,250	3,099	,01
	Gruplar arası	1,371		
Polislerin halka sıcak davrandığını düşünüyorum	Grup içi	7,634	4,854	,00
	Gruplar arası	1,573		
Polisin müdahale etmek zorunda kaldığı olaylarda işyerlerinin zarar görmemesi için gerekli özeni gösterdiğini düşünüyorum	Grup içi	4,128	2,902	,02
	Gruplar arası	1,422		
Madde bağımlılığı, terör, vb., konularda polisin halkı bilinçlendirici çalışmalar yürütmesi gerektiğini düşünüyorum	Grup içi	2,393	2,590	,03
	Gruplar arası	0,924		
Polisin yürüttüğü idari konularda vaktinde hizmet verdiğini düşünüyorum	Grup içi	3,444	2,639	,03
	Gruplar arası	1,305		

Katılımcıların gelir durumuna göre polis ve polisin görev-sorumluluklarına ilişkin düşünceleri arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan istatistiksel tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) neticesinde tablo 10’da görülen sonuçlar elde edilmiştir. Tablo:10 incelendiğinde belirtilen kriterler açısından gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($P<0,05$). Anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Post-Hoc (Tukey HSD) testi neticesinde;

“Polis merkezine çekinmeden gidebilirim” değişkeni için 2.000-2.500 TL gelire sahip olan grup ile 2.500 TL üzerinde gelire sahip olanlar arasında,

“Polisin güvenliği sağlamada başarılı olduğunu düşünüyorum” değişkeni için 2.000-2.500 TL gelire sahip olan grup ile 2.500 TL üzerinde gelire sahip olanlar arasında,

“Polislerin halka sıcak davrandığını düşünüyorum” değişkeni için 2.500 TL üzerinde gelire sahip olanlar ile 0-1.000 TL gelire sahip olanlar, 1.000-1.500 TL gelire sahip olanlar ve 2.000-2.500 TL gelire sahip olanlar arasında,

“Madde bağımlılığı, terör, vb., konularda polisin halkı bilinçlendirici çalışmalar yürütmesi gerektiğini düşünüyorum” değişkeni için 1.500-2000 TL gelire sahip olanlar ile 2.500 TL üzerinde gelire sahip olanlar arasında ve 2.500 TL üzerinde gelire sahip olanlar ile 2.000-2.500 TL gelire sahip olanlar arasında,

“Polisin yürüttüğü idari konularda vaktinde hizmet verdiğini düşünüyorum” değişkeni için de 2.000-2.500 TL gelire sahip olanlar ile 1.000-1.500 TL arasında gelire sahip olanlar ve 2.500 TL üzerinde gelire sahip olanlar ile 2.000-2.500 TL gelire sahip olanlar arasında anlamlı farklılık saptanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Güvenlik, toplumun ve dolayısıyla da bireylerin her türlü suça karşı korunması, temel hakların kullanılabilceği bir ortamın tesis edilmesi ve buna aykırı hareket edenlerin yakalanarak gereken yasal işleme tabi tutulması için gerekli bütün tedbirlerin alınmasıdır. Güvenlik devletin topluma sunmuş olduğu önemli ve vazgeçilmez hizmetlerin başında yer almakta olup, devlet adına ve devletin otorite yetkisini kullanan güvenlik güçleri tarafından ifa edilmektedir.

Polis, kuralların ve kanunların uygulanmasını sağlayan ve meşru güç kullanma yetkisine sahip silahlı güç olarak tanımlanacak olursa ilkel yahut çağdaş tüm toplumlarda kuralların uygulanmasını sağlama hizmetini yerine getiren yapılar olduğu açıktır. Fakat burada, gerçek meşruiyetin polis ile halk arasındaki uzlaşma temeline dayanan meşruiyet olduğunu ve meşruiyetin tek temelini bu olmadığı da akıldan çıkarılmaması gereken önemli bir husustur.

Polisin az gelişmiş yahut gelişmiş ülkelerde değişmeyen temel görevlerinin yanı sıra her ülkenin sahip olduğu sosyal, siyasi ve kültürel özelliklerine bağlı olarak bazı farklı görevleri de bulunmaktadır. Totaliter bir devlette polis, yönetimin her istediğini yerine getirmek zorunda olan bir kurum olarak değerlendirilebilir. Demokratik bir ülkede ise mevcut yasa ve kurallara göre toplumun hizmetinde olan ve devletin içerisinde organize edilmiş bir kurum olarak düşünülmelidir. Bu sebeple de ülkenin mevcut yönetim anlayışının doğrudan polis teşkilatının yapısı ve işlevlerine yansıdığı açıktır.

1980'li yılların değişen sosyal düzeni, yeni bir polislik anlayışını da beraberinde getirmiş olup bu yeni anlayış korkuya değil, güven ve halkın katılımına dayanmaktadır. Polis hizmetlerine halkın katılımı, polisin güç ve yetkilerini halkla paylaşması, planlama ve operasyonlarda polise yardım etmesi, şahit olduğu suç olaylarını polise bildirmesi ve polise güven duyması şeklindedir. Polisler de artık suçun bir toplum sorunu olduğunu, suçu önlemenin sadece kendi görevleri olmadığını, bu bağlamda halkın katılımının zorunlu olduğunun farkına varmıştır.

Günlük hayatta hemen her an görülen, çeşitli sebeplerle iletişime geçilen polisin çağdaş toplumlarda nasıl algılandığı araştırılması gereken önemli bir husustur. Halkın günlük yaşantısına bir şekilde müdahalede buluna, kamu adına görev yapan bu teşkilatın sürekli göz önünde olmasına karşın halk tarafından yeterince tanınması pek mümkün olmamıştır. Kurumu etkili hale getiren hiyerarşik düzenden dolayı da olumlu yahut olumsuz yapılan eleştiriler cevapsız kalarak toplumda yanlış yorumlara mahal vermiştir.

Günlük yaşantımızda sürekli anlamını bilerek veya bilmeden kullandığımız halk, ilişki, polis, algı ve buna benzer kelimeler gerçekte teşkilatların, kurumların uzunca üzerinde çalıştığı, projeler yaptığı geniş anlamlar ifade etmektedir. Kullandığımız bu yaygın kelimeler her durumda aynı anlamı da ifade etmeyebilir.

Yapılan araştırma amacıyla uygulanan 21 maddelik anket, soruların özelliklerine göre polisin uygulaması, polisin imajı ve polise olan güven şeklinde üç kategoriye ayrılmış, sorulara verilen cevaplarda bu kategorilerde değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Yapılan alan çalışması işlek caddeler üzerinde zemin katta bulunan iş yerleri olan veya çalışan esnafı kapsadığı için genelde o bölgede yapılan polisiye çalışmalardan sorular sorularak Şahinbey ilçesi hakkında genelleme şeklinde sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Yapılan ankette Şahinbey ilçesinde faaliyet gösteren esnafın halkla ilişkiler bağlamında polise yönelik algısı nedir? sorusuna cevap aranarak, durum tespit edilmeye çalışılmıştır. Üç kategoride hazırlanan sorulara verilen cevapların, polisin imajının esnaf üzerinde etkisinin olumlu olduğu anlaşılmıştır. Ankette beklenen, polisteki özellikle son dönemde ağırlık kazanan toplum destekli polis hizmetlerinin istenilen şekilde algılanıp algılanmadığı varsayımı üzerinde yoğunlaşmış, istenilen şekilde algılandığı sonucuna varılmıştır. Bir diğer kategori olan halkın polise olan güveninin sorgulandığı bölümde de duyulan güvenin tam olduğu özellikle kendi aile bireyleri için bu mesleği tercih edip etmeme doğrultusundaki sorulara verilen cevaplar güven duygusunun bir başka şekilde yansıtılması olmuştur.

Diğer bir kategori olan polis uygulamalarının nasıl algılandığı sorusunda da faydalı ve amaca uygun olduğu varsayımına ulaşılmıştır. Polis toplumda huzur ve güvenin sağlanması, aynı zamanda vatandaşların can, mal, ırz, namus emniyetini sağlamak için yaptığı uygulama ve çalışmalarda istenilen şekilde algılanmış, başka bir deyişle huzur ve güvenin sağlanması için yapılan kontroller vatandaşın refah seviyesi ve emniyetini sağlamak için yapıldığı şeklinde algılanmaktadır.

Anket yapılan Şahinbey ilçesi Şehitkâmil ve Oğuzeli ilçeleri ile beraber merkez ilçe konumundadır. Bu nedenle il merkezi ve Şehitkâmil ilçesi ile yakın bir ilişkisi bulunmaktadır. Ankete katılan kişiler aynı zamanda polis algılaması ile sadece Şahinbey ilçesini değil aynı zamanda il merkezindeki polisi de algılamaktadır. Çünkü merkezi polis birimleri iki ilçe arasında hizmet gereği devamlı gidip gelmektedirler. Vatandaşlar hangi polis aracının Şahinbey ilçesine ait olduğunu ayırt edememektedir. Toplumun ilişkileri sadece polisin adli görevi ile ilgili olmamaktadır. Adres sorma, elindeki konu ile ilgili olarak hangi kuruma başvurması gerektiği ile ilgili, güncel sorunları ile ilgili olarak da polisle bir şekilde temasa geçebilmektedir.

Yapılan araştırma sonucunda aslında polisin topluma vermek istediği mesajın olumlu bir şekilde algılandığı anlaşılmıştır. Halkla daha sık bir araya gelen Emniyet Teşkilatı birimleri

arasında algı yönünden farklılıklar olabilmektedir. Yapılan alan araştırması göstermiştir ki; Emniyet Teşkilatının son dönemlerde başlattığı toplum destekli polis hizmeti ve anlayışı halk-polis kaynaşmasına geniş bir anlam ve bütünlük katmıştır. Emniyet birimlerince halkı bilgilendirmeye yönelik yapılan eğitim faaliyetleri çerçevesinde halkta kendi sorumluluklarının eskiye göre daha fazla farkına varmış ve daha bilinçli hale gelmiştir.

Yapılan çalışmalardan ve bu çalışmadan elde edilen sonuçlar dikkate alındığında halkın polis üzerindeki algısının genel itibariyle pozitif olduğu görülmektedir. Gelişen bir toplumda mevcudu yeterli görmek, gayret ve çalışma eksikliği olarak görülecektir. Bu nedenle polis halk ilişkilerinin geliştirilmesine ve güçlendirilmesine yönelik faaliyet türlerinin ve sayısının artırılmasının yollarının aranması ve uygulamaya konulmasının yerinde olacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

Akbulut, İ. (1995). *Emniyet teşkilatı ve görevleri*, İstanbul: Cem Ofset.

Akım, F. (2010). “Halkla İlişkilerin Temel Amaçları, Faaliyet Alanları ve İlkeleri ile Emniyet Teşkilatındaki İşleyişine İlişkin Genel Bir Bakış”, *Polis ve halkla ilişkiler*, İstanbul: Kutup Yıldızı Yayınları.

Aksoy, A. (1995). “Polis Halkla İlişkileri Araştırma ve Sonuçları”, *Polis halkla ilişkiler sempozyumu*, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Alyot, H. (2008). *Türkiye’de zabıta*, Ankara: Kozan Ofset.

Arda, E. (2003). *Sosyal bilimler el sözlüğü*, Bursa: Alfa Yayınları.

Asna, A. (1993). *Public relations, temel bilgiler*, İstanbul: Der Yayınları.

Aydın, A.H. (1996). *Polis meslek hukuku*, Ankara: Doğu Matbaası.

Bıçakçı, İ. (1998). *İletişim ve halkla ilişkiler*, Ankara: MediaCat Yayınları.

Binbaşıoğlu, C., ve Binbaşıoğlu, E. (1992). *Endüstri Psikolojisi*, Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Budak, Selçuk, (2003). *Psikoloji sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Budak, G., ve Budak, G. (1998). *Halkla ilişkiler: davranışsal bir yaklaşım*, İzmir: Barış Yayınları.

Cerrah, İ. (1998). “Sosyal Yapı ve Polis Alt – Kültürü: Sosyal Yapı ve Meslek İçi Sosyalleşmenin Türk Polis Alt – Kültürü Oluşumuna Etkileri”, İbrahim Cerrah ve Emin Semiz (Ed.), *21. Yüzyılda polis: temel sorunlar–çağdaş yaklaşımlar*, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, ss. 41-66.

Cüceloğlu, D. (1992). *Yeniden insan insana*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çamdereli, M. (2000). *Ana çizgileriyle halkla ilişkiler*, Ankara: Çizgi Kitabevi.

Çağlar, İ. ve Kılıç, s. (2012). *Genel iletişim*, 5. basım, Ankara: Nobel Yayın.

Çevik, H.H. (2002). “Devlet ve Polis”, Hasan Hüseyin Çevik ve Turkut Göksu (Ed.), *Türkiye’de devlet, toplum ve polis*, Ankara: Seçkin Yayınevi, ss. 31-52.

Çevik, H.H., ve Göksu, T. (2003). *Polis halk ilişkileri*, Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları.

Çevik, H.Hüseyin (Editör), (2011). *Halkla ilişkiler ve iletişim*, Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları.

Çevik, H.H., ve Göksu, T. (2007). *Güvenlik personeli için polis –halk ilişkileri: güvelikte iletişim*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Çufalı, M. (2002). ‘*Türk polis tarihi*’, *türkiye’de devlet, toplum ve polis*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Dağlı, N. ve Aktürk, B. (1988). *Hükümetler ve programları*, Ankara: TBMM Yayınları, No:12. Cilt: I-II.

Erdağ, E. (2000). “Polis-Halk İlişkilerinde Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Türk idare dergisi*, Yıl: 72, Sayı: 428, Eylül.

Erdogan, İ. (2006). *Teori ve pratikte halkla ilişkiler*, Ankara: Erk Yayınları.

Ertekin, Y. (1995). *Halkla ilişkiler*, Ankara: TODİE Yayınları,.

Ertekin, Y. (2000). *Halkla ilişkiler*, Ankara: Yargı Yayınevi.

Fındıklı, R. (1995). “Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Polis-Halk İlişkilerinin Anlam ve Önemi”, *Polis halkla ilişkiler sempozyumu*, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Geçikli, F. (2008). *Halkla ilişkiler ve iletişim*, İstanbul: Beta yayınevi.

Göksu, T. (2002), “Türkiye’de Yönetim Anlayışı ve Polis Davranışı”, Hasan Hüseyin Çevik ve Turkut Göksu (Ed.), *Türkiye’de devlet, toplum ve polis*, Ankara: Seçkin Yayınevi, ss. 69-90.

Güçdemir, Y. (2010). “Halkla İlişkiler Alanına Genel Bir Bakışla Emniyet Teşkilatında Halkla İlişkilerin Önemi”, *Polis ve halkla ilişkiler*, İstanbul: Derin Yayınları.

Işık, M. (Editör), (2012). *Halkla ilişkilere giriş?* Konya: Eğitim YayıneviF.

Kalan, Ö. (2010). “Emniyet Teşkilatında Halkla İlişkiler ve Reklam”, *Polis ve halkla ilişkiler*, İstanbul: Kutup Yıldızı Yayınları.

Kalağan, G. (2010). “Cumhuriyet Dönemi Türk Kamu Bürokrasisi’nde Yeniden Yapılanma ve Yönetimsel Reform Çalışmaları”, *Süleyman demirel üniversitesi vizyoner dergisi*, C. 2, S. 1, ss. 65–84, Isparta.

Kazancı, M. (2006). *Kamuda ve özel kesimde halkla ilişkiler*, Ankara: Turhan Kitapevi.

Köker, N. E. (2005). *Halkla ilişkiler etkinliklerinin stratejik yönetimi*, Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kuyaksil, A. (2000). 155. Yılda Polis Teşkilatının Tarihçesi, Kolluk Kavramı ve Günümüzde Emniyet Teşkilatı, *Polis dergisi*, Yıl 6, Sayı 22: 2-25, Ankara.

Kuyaksil, A. (2012). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Yerelleşme Perspektifinden İç Güvenlik Hizmetlerine Bir Bakış, *II. Bölgesel sorunlar ve türkiye sempozyumu*, 1-2 Ekim 2012, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Üniversitesi Yayınları.

Muş E., Köksal T. ve Yeşilyurt H. (2014). Türkiye’de Güvenlik Hizmetlerinin Vatandaş Memnuniyeti Açısından Değerlendirilmesi, *International Journal of Human Science*, Volume:11, Issue:2, Year:2014. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını.

Öksüzler, B. (2011). *Halkın polis algısını etkileyen sosyal faktörler – safranbolu örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı.

Önal, G. (1997). *Halkla ilişkiler*, İstanbul: Türkmen Kitapevi.

Özer, M.A. (2009). *Halkla ilişkiler dersleri*, Ankara: Adalet Yayınları.

Öztürk, N. (2002). “Polis ve Halkla İlişkiler”, *Türkiye’de devlet, toplum ve polis*, (Der., H.H. Çevik, T. Göksu), Ankara: Seçkin Yayınevi.

Peltekoğlu, F.B. (1998). *Halkla ilişkiler nedir?* İstanbul: Beta Yayınları

Sabuncuoğlu, Z. (1993). *İşletmelerde halkla ilişkiler*, İstanbul: Rota Yayınları.

Sabuncuoğlu, Z. (1998). *İşletmelerde Halkla İlişkiler*, Bursa: Ezgi Kitapevi.

Seçim, H. (2001). "Halkla İlişkilerin Tanımı ve Halkla İlişkiler Karması", *Halkla ilişkiler*, Eskişehir Anadolu Üniv. Açık Öğretim Fak. Yayınları, No:483, ss. 1-24.

Sezer, B.U. (1987). "Bir Halkla İlişkiler Kuramı Olabilir mi?", *Halkla ilişkiler sempozyumu*, Ankara.

Sezer, A. (1995). "Halkla İlişkiler Açısından Personel Değerlendirmesi", *Polis Halkla İlişkiler Sempozyumu*, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Sözen, S. (2002). "Türk Kamu Bürokrasisi ve Polis Teşkilatı", Hasan Hüseyin Çevik ve Turgut Göksu (Ed.), *Türkiye'de devlet, toplum ve polis*, Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 53-68.

şahım, T. (207-2008). "Kurum ve Kuruluşlarda Algılama ve İmaj Çalışmaları", *Polis dergisi*, Sayı: 54-55, Ankara: EGM Yayını.

şahin, E. (2006). "Kurtuluş Savaşında Türk Polis Teşkilatı", *Polis dergisi*, S.47, yıl 12,44-47.

Tengilimoğlu, D., Öztürk, Y. (2008). *İşletmelerde Halkla İlişkiler*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

TODAİE, (1991). *Kamu yönetimi araştırması genel rapor*, Ankara: TODAİE Yayınları.

Tortop N. (1986). "Halkla İlişkilerde Kamu Kuruluşları ve Basının Sorumluluğu", *Amme idaresi dergisi*, Cilt 19, Sayı: 1, Mart, Ankara, ss.117-130.

Tortop, N. (1990). *Halkla ilişkiler*, Ankara: Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Matbaası.

Tortop, N. (1993). *Halkla ilişkiler*, Ankara: Yargı Yayınları.

TÜBA, (2011). *Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü / Sosyal Bilimler*, Ankara: TÜBA Yayınları.

Uysal-Sezer, B. (1986). "Yönetimde Halkla İlişkiler", *Halkla ilişkiler semineri*, Ankara: TODAİE Yay.

Ünver, M. (2008). *Halkla ilişkiler bağlamında polisin algılanması: Kazan İlçesi Örneği* Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara

Üstün, M. (2010). "Polis Uygulamalarının Halkla İlişkiler Açısından Değerlendirilmesi", *Polis ve halkla ilişkiler*, İstanbul.

Yaşar, Y. (2009). *Açıklamalı polis meslek hukuku*, Ankara: Başkent Klişe Matbaacılık.

Yavuz, C. (2008). *Halkla ilişkiler*, Ankara: Detay Yayıncılık.

<http://www.egm.gov.tr/BilgiEdinme/Sayfalar/default.aspx> (Erişim Tarihi: 15.04.2014).

<http://www.egm.gov.tr/Sayfalar/Tarih%C3%A7e.aspx> (Erişim Tarihi: 15.03.2014)

<http://www.pmyo.net/polislik/akademik-bilgi/56-cumhuriyet-donemi-polis-teskilati.html>
(Erişim Tarihi: 15.03.2014)

<http://www.egm.gov.tr/Sayfalar/Tarih%C3%A7e.aspx> (Erişim Tarihi: 15.03.2014).

EK-1: Anket Formu

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme A.B.D.

Halkla İlişkiler Bağlamında Esnafın Polis Algılaması Anket Formu

Bu anketin amacı polis-halk ilişkileri kapsamında esnafın polis algısını değerlendirmektir. Soruları dikkatlice okuyup size en uygun ifadeyi işaretleyiniz. Doğru ve yanlış cevap yoktur. Anketler amacı dışında kullanılmayacak ve tüm cevaplar isimsiz olarak saklanacaktır. Katıldığınız için teşekkür ederiz.

CİNSİYET : E() K()

Yaşınız, 18-25 26-35 36-45 46 ve daha üstü () () () ()	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
Gelir Düzeyiniz, 0-1000 1000-1500 1500-2500 2500 ve üzeri () () () ()					
Eğitim Düzeyiniz, İlkokul terk İlkokul mezunu Orta okul mezunu () () () Lise mezunu Üniversite Mezunu Master/Doktora () () ()					
1. Polis merkezine çekinmeden gidebilirim					
2. Polisin güvenliği sağlamada başarılı olduğumu düşünüyorum					
3. Polislerin halka sıcak davrandığını düşünüyorum.					
4. Polisin halka kendini ifade edemediğini düşünüyorum.					
5. Polisin suç ve suça karşı caydırıcı olabildiğini düşünmüyorum					
6. Polisin halkın sevgisini kazanmak için halkla birlikte sosyal etkinlikler düzenlemesi gerektiğini düşünüyorum.					
7. Polislerden asayişle ilgili bir konu ile ilgili isteğim olduğunda derhal bana cevap verileceğini düşünüyorum.					
8. Polisin müdahale etmek zorunda kaldığı olaylarda işyerlerinin zarar görmemesi için gerekli özeni gösterdiğini düşünüyorum.					
9. Madde bağımlılığı, terör vb. konularda polisin halkı bilinçlendirici çalışmalar yürütmesi gerektiğini düşünüyorum.					
10. Evimden veya işyerimden ayrıldığım zaman evimin ve işyerimin güvende olduğunu düşünüyorum					
11. Polisin iş merkezlerinin bulunduğu yerlerde aldığı güvenlik tedbirlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.					
12. Polisin gençlere polislik mesleğini tanıtıcı etkinlikler yapabileceğini düşünüyorum.					

13. Polis araçları gördüğümde huzursuzluğa kapılıyorum.					
14. Polisin gençleri kazanmaya yönelik eğitim faaliyetleri içerisinde olması gerektiğini düşünüyorum.					
15. Polisin Sosyal ve ekonomik durumunu göze alarak çocuğumun polis olmasını isterim.					
16. Polis teşkilatında olumlu gelişmeler olduğuna inanıyorum.					
17. İş yerlerinin bulunduğu caddelerde uygulanan park yasağının müşteri potansiyelini düşürdüğünü düşünüyorum.					
18. Polislerin aldığı mesleki eğitimin yeterli olduğunu düşünüyorum.					
19. Polisin yürüttüğü idari konularda vaktinde hizmet verdiğini düşünüyorum.					
20. Polisin iş merkezlerinin bulunduğu yerlerde aldığı trafik önlemlerinin gerekli olduğunu düşünüyorum.					
21. Polisin görev ve sorumluluklarını bilmiyorum					

Evet()

Hayır()